Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:R 34 (817). LÖRDAGEN DEN 23 AUGUSTI 1902. 15:DE ÅRG.

PRENUMERATIONSPRIS PR ÅR:	UTGIFNINGSTID:	REDAKTÖR OCH UTGIFVARE:	BYRÅ:	KOMMISSIONÄRER
IDUN ..... KR. 6:—	HVARJE LÖRDAG.	FRITHIOF HELLBERG	17 BRYGGAREGATAN 17.	ANTAGAS ÖFVER HELA LANDET PÅ ALLDELES SÄRSKILDT FÖRMÅNL. VILLKOR.
IDUNS PRAKTUPPLAGA ..... » 8:—		TRÄFFAS SÄKRAST KL. 2—3.	REDAKTIONEN KL. 10—4	
IDUNS MODETIDN. MED PL. » 5:—	LÖSNUMMERPRIS: 10 ÖRE.	REDAKTIONSSEKR.: JOHAN NORDLING.	EXPEDITIONEN KL. 9—5.	STOCKHOLM
IDUNS MODETIDN. UTAN PL. » 3:—			ALLM. TEL. 6147. RIKS 1646.	IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI.

SUOMIS SKALD.

EN AF FINLANDS FINASTE LYRIKER, den på svenskt tungomål diktande skalden Emil von Qvanten, ingick den 22 dennes i sitt 75:te år. I likhet med Runeberg, Topelius och Franzén har hans lyra förmått ge uttryck åt de subtilaste känslostämningar, klädda i en språkskrud, som lämnar intet öfrigt att önska i fråga om välklang och formsmidighet.

Mest känd bland hans dikter, för att inte säga allkänd, är »Suomis sång» till Pacius' härliga musik.

Emil von Qvanten, som föddes i Björneborg, blef student i Helsingfors 1846, företog några år senare af hälsoskäl en resa till Kaplandet och Ostindien, bosatte sig därefter i Stockholm, hvarest han blef svensk undersåte och medarbetare i hufvudstadspressen.

Hans poetiska originalproduktion omfattar tre volymer, hvaraf den sista, »Nya och gamla dikter», utkom år 1880.

Det soliga skönhetslandet söder om alperna har sedan länge tillbaka utgjort den nu grånade och årsälle skaldens hemvist. Där vid de mångbesjungna medelhafsböljorna och vid gammal konsts och kulturs evigt föryngrande källsprång tillbringar han nu sitt lifs efterår tillsammans med sin maka, den äfven som författarinna bekanta signaturen Turdus Merula. Då Idun för ett par veckor tillbaka skriftligen hänvände sig till skalden och anhöll om hans porträtt, med anledning af födelsedagen, hade vi glädjen att jämte bilden mottaga följande älskvärda rader, typiska för den blide sångarens personlighet och som vi tillåta oss att här in extenso anföra.

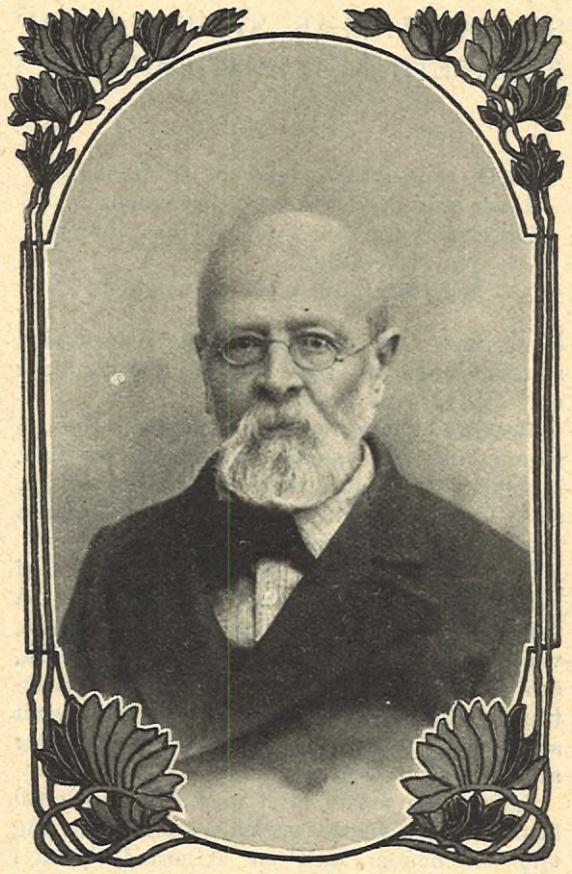

EMIL VON QVANTEN.

TILL IDUNS REDAKTION.

Sanremo den 6 aug. 1902.

Högst förtjust och smickrad öfver att ännu på gamla dagar vinna inträde i Iduns evigt unga skönhetsvärld, inställer jag mig, enligt eder önskan, härmed in effigie. Bilden är tagen i dolce Napoli vid Vesuvens fot.

Gärna ville jag äfven, såsom ni så vänligt föreslagit, låta porträttet åtföljas af en liten beskrifning öfver det sköna Sanremo, där jag och min hustru nu bo.

Åtskilligt funnes ju att härifrån omtala, såsom skyddsmuren af höga alper, som utestänger alla kalla nordliga vindar; den härligt rena, vårligt ljufva luften; blommorna i marker och trädgårdar under alla årstider; kontrasten mellan det brokiga främlingslifvet under »vintern» och tomheten under sommaren, då nästan alla hoteller äro stängda och till och med kuskarne med sina hästar och åkdon emigrerat till andra orter; m. m. m. m.

Men jag måste låta allt detta vara. Jag är nämligen nyss återkommen från Nizza, där jag undergått ett par veckors elektricitetskur, efter hvilken jag ännu känner mig så genomblixtrad och skakad, att jag knappt förmår hålla pennan i handen.

I stället för den lilla skildring, jag ej kan åstadkomma, sänder jag eder några vykort från Sanremo. Måhända kunna de intressera Idunkretsen. De många hvalfbågarne, man ser på ett af korten, ha till ändamål att hindra husen från att störta mot hvarandra vid jordbäfningar. På ett annat framställes en del af den gamla staden. På ett tredje

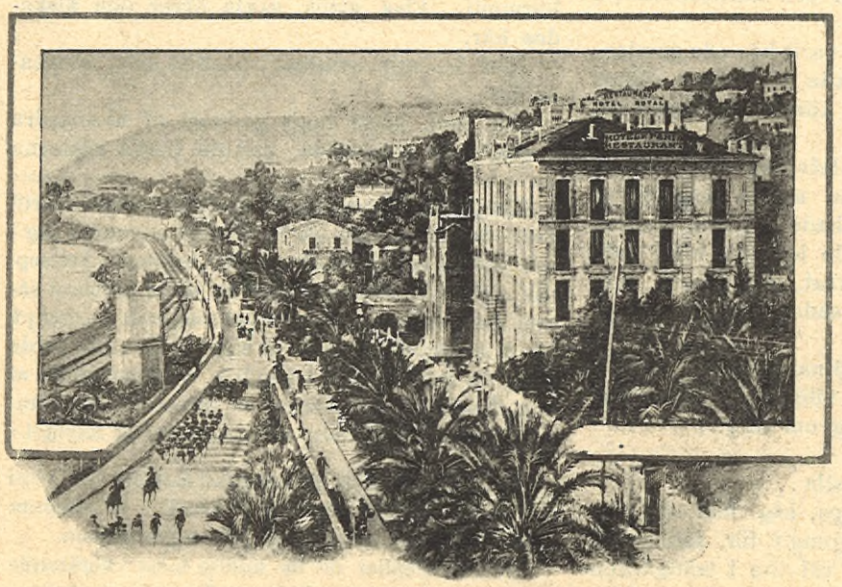

STRANDPROMENADEN I SANREMO.

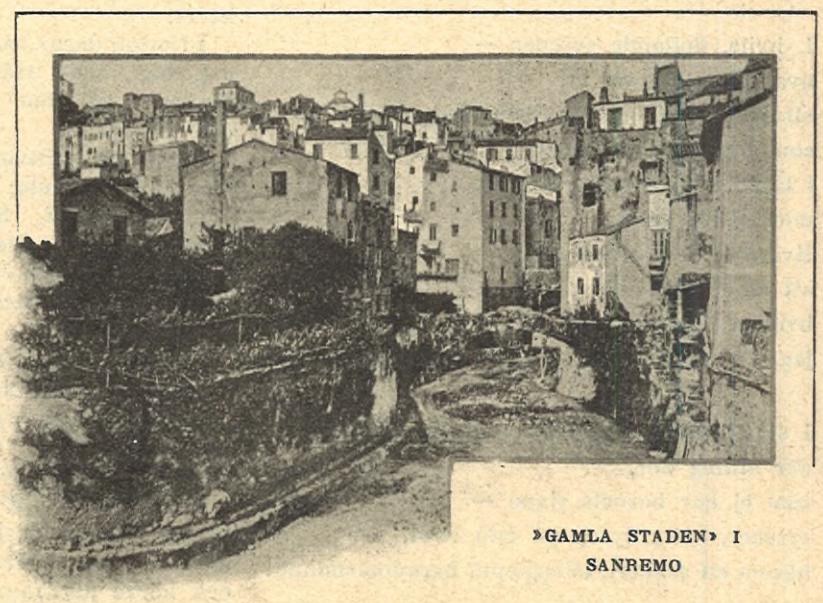

»GAMLA STADEN» I SANREMO

GATUPARTI FRÅN SANREMO.

ses stora promenaden nere vid hafsstranden, planterad med palmer och oleandrar. I det lilla huset i bildens midt med de två gafvelfönstren bor jag. Nedanför min balkong vajar palmen och blommar just nu oleandern, och bakom dem utbreder sig det »svafvelblå» Medelhafvet. Ibland om morgnarne, när luften är riktigt genomskinligt klar, framträder vid södra synranden en skarpt tandad blå strimma. Det är Korsika, Napoleon I:s födelseö. Tankarne föras då tillbaka till ungdomsdagarne, när jag sväfvade kring hafven till södra Afrika, Arrakan och Siam i östra Indien och därifrån, på återvägen, till S:t Helena, Napoleons dödsö.

Ack, att den hulda Idun ville sända mig ett af sina föryngrande äpplen! Men kanske skulle det bara förfaras under vägen. Och så är tullen här i Italien så orimligt hög.

Hembärande min hyllning åt gudinnan, tecknar jag med utmärkt högaktning mig

eder förbundne

EMIL V. QVANTEN.

TVÅ DIKTER AF DANIEL FALLSTRÖM.

HVITA SYRENER.

I, hvita, doftande syrener —
hvar gång jag ser er,
strålande i blom i kvällens dagg,
som öfver grenen fäller
i tårar junikvällens rikedom,
mitt hjärta gråter.
Hvarför? — Jag vill säga,
att all den oskuld,
hvilken finns hos er,
jag en gång drömt och drömmer än få äga.

I storstadslifvets bittra kamp och gråt,
där allting dör,
som ej har barnets sinne —
syrener, hvita, lysen på min stråt,
liksom ett vackert, bortglömdt barndomsminne!

AFTON.

Kom, du, o, sångens gud, och stäm min själ,
som strängarna jag stämmer på min luta!
Jag aftonsoln vill säga mitt farväl —
den glans, som guldbelägger nu min ruta.

Se, fjärdarna i stilla aftonglöd,
hör, sista susningen i skogens toppar —
den första hviskningen om natt och död
bland hagens björkar, åkerns valmoknoppar.

Men än mot stranden löjan lekfullt slår,
och vikens spegel bryts af gyllne ringar,
tills Venus, silfverblek, på himlen står,
och nattens fågel lyfter tysta vingar.

SOMMARKVÄLLAR. STÄMNINGAR AF ELISABETH KUYLENSTIERNA.

I.

»MIN tankes tanke ene du er vorden,
du er mit hjertes første kjærlighed,
jeg elsker dig som intet her paa jorden,
jeg elsker dig,
jeg elsker dig i tid og evighed . . .»

sjöng hon, och den gamla sången med sina ständigt unga ord gled i veka, innerliga toner ut i trädgårdens skymning.

Rosorna blommade, både de stolta la Francerosorna på sina smärta stammar, den fina, blekskära the bride, tearosen och de åldriga, små lustiga bukettrosorna, hvilka så gärna breda ut sig till yppiga buskager.

Den unga fru Elsa sjöng och de flesta af herrgårdens gäster sutto i salongen eller på verandan för att lyssna till denna klangfulla, varma röst. Det var ju deras egen lilla Elsa, som kommit hem till alla de gamla släktingarna för att hälsa på, och hon hade varit som vild af glädje de första dagarna öfver att återse barndomshemmet.

Löjtnanten måste följa med från buske till buske för att smaka på krusbären. Hon såg upp till honom med en skimrande lycka i blicken, och bäst det var låg hennes arm smekande varm om hans hals.

»Min — min egen,» hviskade hon ibland, blygt, men så trosvisst.

Hon hade aldrig haft så mycket som skuggan af en sorg, och hon kunde knappt fatta, lilla Elsa, att det fanns svek och kärlekslöshet i lifvet.

I fjorton dagar hade de varit hos »de gamla», och hon hade träffat alla kusinerna, Signe förstås med, den allra käraste lekkamraten och vännen.

Signe och löjtnanten blefvo snart förtroliga, och Elsa jublade: Gösta måste ju hålla af dem hon höll af. Signe hade varit misstrogen i början, men Elsa hade lett sitt allra soligaste leende och försäkrat, att Gösta inte skulle kunna motstå en sådan raring.

»Säg fuling!»

»Du ful, Signe, med dina ögon.»

»Du vet, jag är en vildfågel; ingen har någonsin riktigt brytt sig om mig.»

»Än jag då?»

»Du — du håller af alla . . .»

När Elsa slutat sjunga, såg hon sig om. Gösta, den ende, hon sjungit för, fanns där icke. Å, han svärmade väl ute i trädgården och hörde därifrån, hur hon jublade sin kärlek.

Hon kysste ett par gamla fastrar i förbifarten och sprang lätt och mjukt ned i den stora, lummiga trädgården, där hon lekt kurra gömma så många gånger.

Å, sådana gömställen där fanns! Hon riktigt fråssade i minnet däraf.

När hon hann ned till ruddammen och ej än sett den hon sökte, tänkte hon ropa, men häjdade sig.

Det var roligare att tyst smyga sig i hans famn. Han satt kanske i kaprifoliebersån och drömde om den juniafton för tre år sedan, då han frågat . . . och hon svarat . . . och de sedan hand i hand kommit in i salongen, där de fått en öppen famn och ett: »Gud välsigne er, barn!»

Signe hade ej varit där den sommaren, det var Elsas enda missräkning, men det var dock bara en liten, liten svart prick i allt solljuset.

Nu hade hon Gösta och nu hade hon Signe, och nu — nu var det härligt att lefva.

Hon samlade ihop sin hvita klädning och sprang snedt öfver gräsplanen. Vid ett af de knotiga äppleträden stannade hon ett ögonblick och såg efter, om det skulle bli så många astrakaner, som det brukade.

Å, en sådan luft! Bara blått, blått och så rent, att hon nästan kände lust att knäppa ihop händerna och niga djupt, som när hon var en liten flicka och kom in i koret, måladt à la stjärnhimmel.

Men nu tyst, tyst fram till bersån. Två röster därinne!

Å, Gösta och Signe, nu skulle hon skrämma dem duktigt!

Ett tag i grenen där.

»Titt-uut!»

Grenen for hastigt tillbaka och sekunden därpå stod Elsa midt i bersån.

»Sitter ni här och pratar?»

Hon kröp upp i Göstas knä.

»Hvad du ser het ut, Signe!»

»Ja, Gösta och jag ha haft allvarliga saker att afhandla; du kom lagom att afsluta allvaret — lilla Sol-Elsa.»

Hon reste sig, nickade och gick.

Gösta lade armen om sin hustrus lif. »Du lilla barn,» sade han vekt, »du har bestämdt ingen aning om all den längtan en sådan här sommarkväll föder.»

»Längtan? — Jag har ju dig.»

Han svarade intet, tryckte endast den unga, mjuka gestalten tätt intill sig och den sorgbundenhet, som låg öfver hans drag, dolde han genom att luta hufvudet mot hennes skuldra.

Kaprifolierna doftade sitt varma språk, sommaraftonens stillhet smekte med sin lugna harmoni. Elsa strök sakta öfver den älskades hår.

»Du — min sommar . . . mitt lif», hviskade hon.

När man gladt tagit godnatt af hvarandra i den vida stenhallen, där de friska rösterna

En jämförelse. En stockholmsläkare skrifver: »Sedan mer än ett år tillbaka använder jag i min praktik och till dagligt bruk i hemmet »Antiseptisk AZYMOL» och har funnit att detta preparat såsom gurgelvatten och till tvättning och omslag på sår o. a. tillfälliga yttre skador är af stort värde samt att ingen af de i handeln förekommande af mig försökta aseptinsorter ens tillnärmelsevis kunna komma i jämförelse med Antiseptisk Azymol.»

Till hudens förskönande och vård är utan gensägelse F. Pauli's prisbelönta BALSAM-TVÅL den bästa och angenämaste.

Den innehåller de för huden mest välgörande balsamer. F. Pauli's Balsamtvål säljes i parfym- och speceriaffärer m. m.

SOMATOSE *Erkändt bästa kraftförjningsmedel.* *Ökar aptiten i hög grad.* Erhålles på apotek.

och de muntra skratten ekade, var det två, som ännu ej tycktes tänka på hvila.

Gösta och Signe.

»Jag trodde, du skulle komma,» sade hon stilla. Hon gick långsamt fram i lindalléns tempelhvalf.

Han kom i bredd med henne.

»Förlåt mig,» bad han. »Jag var från mina sinnen . . . det var en stämning . . . en . .»

»En obehaglig dröm,» sade hon, »lyckligtvis väckte verkligheten — Elsa — dig i tid.»

»Är du ond på mig?»

»För att du tänkte kyssa stackars fula Signe? Nej, men jag är glad, att ditt *medlidande* blef häjdadt, ty annat var det ej.»

»Och du?»

Hon stod tyst ett ögonblick, så räckte hon honom handen:

»Det — det gör mig godt att kunna be dig bli min vän, att få bli din som jag är Elsas. Godnatt.»

De gingo åt skilda håll. Hon satt länge i kaprifoliebersån och tänkte, tänkte i stillheten. Slutligen reste hon sig, och med den tårade blicken riktad mot det fridfulla landskapet, där blommorna sofvo sin korta sömn, hviskade hon:

»Och Herren vill jag lofva, att aldrig för min skull det sucka skall så tungt uti skogen.» Hon visste knappt, hvarför just de orden kommo för henne, men hon upprepade dem gång på gång, medan läpparna skälfde af ensamhetens ångest.

INDIVIDUALISM I KLÄDEDRÄKTEN.

DET FINNES knappast ett begrepp, ett ord, så förkättradt som »mode». Man ser så gärna i allt modernt nytt något afbrytande, excentriskt, som vill störa oss i våra kära vanor eller — ovanor, vare sig det gäller vår klädsel, våra möbler och husgeråd eller vårt allmänna åskådningssätt. De flesta människor — icke minst våra så väl manliga som kvinnliga »beklädnadsartister» (ordet behöfver väl nu mer ingen ursäkt) — se i »modet» en nästan hemlighetsfull makt, som *måste* åtlydas, ehuru ofta motvilligt. Man vill »vara sig själf», men man vågar ej excentriskt »bryta af» mot sin omgifning. Det är den gamla striden mellan personligheten och härmningsbegäret. Man tycks ej fatta, att allt modärnt — hur det än framträder: i skrift, i bild, i lefvande modell eller annorlunda — endast är förslag af enskilda individer, ofta med förmåga, men ej alltid, att suggerera, göra sig åtlydda. I vår tid med sin massfabrikation och lifliga konkurrens har onekligen »modet» i fråga om vår beklädnad och våra prydnadsföremål missbrukats af driftiga köpmän och fabrikanter, mindre samvetsgranna förläggare af underhaltiga modepublikationer (ehuru ofta med briljant utstyrsel).

Detta har, särskildt i Tyskland, framkallat en reaktion i individualistisk och konstnärlig riktning mot dessa öfverdrifter, företrädesvis i den kvinnliga dräkten. Den har utgått från konstnärligt håll — utöfvande konstnärer lifligt intresserade för allt konstnärligt handtverk. De flesta af dem hafva förut arbetat för den konstslöjd, som sysslar med möbler och öfriga hemmets prydnadsföremål, och nu söka de draga klädedräkten inom kretsen för sina konstnärliga sträfvanden. På den s. k. »skräddaredagen» i Krefeld i augusti förlidet år fanns en specialutställning af »modärna damdräkter efter konstnärliga utkast». Den hade tillkommit på initiativ af direktören för Kaiser-Wilhelmsmuséet därstädes och blef mycket uppmärksammad af fackmän, refererades utförligt i facktidningar, men äfven i också här lästa konst- och konstslöjdtidskrifter. — Henry van de Velde från Bryssel, en konstnär, som skapat en alldeles ny stil inom arkitektur, möbelindustri och för prydnadsföremål, höll vid mötet ett föredrag, illustreradt af de utställda damdräkter, hvartill han för bestämda damer enligt deras önskningar gjort utkast. Vid deras utförande hade konstnär och damskräddare arbetat hand i hand. — En illustrerad utställningskatalog, utarbetad af konstnärens hustru, utdelades. — I föredraget betonade konstnären först den rätt, konsten har att befatta sig med klädedräkten, här speciellt damdräkten. Då konstnärerna inskränkte sig till att blott framkalla »det sköna» på taflor, i statyer och monument, förbisågo de sin verkliga uppgift, ty de försummade därvid vidsträckta områden, som äro lika växlande och fruktbara som lifvet själft. Då de gåfvo handtverket föredömen, följde de den primitiva människans verksamhetssätt, hvilken, sedan hon sörjt för föda, först bygger sig en hydda, sedan, för att vinna en hustru, smyckar sig och slutligen med kläder skyddar sig för väder och vind. Så har den nuvarande renässansen af de använda konsterna först befattat sig med arkitektur, sedan med möbler, husgeråd och prydnadsföremål, och först nu sist med klädedräkten. Utställningen i Krefeld var det första steget på den nya vägen. Utom det rent konstnärliga syftet vore meningen med denna att gifva damdräkten mera varaktighet liksom den manliga. Man befattade sig därför endast med dräkter, förfärdigade af damskräddare, af godt arbete och af godt material. — Första angreppet mot det alltför växlande »modet» gjordes i Tyskland med »reformdräkten» (omkring 1885), men denna rörelse, helt och hållet hygienisk, förbisåg det estetiska. Den hade bort framträda som ett nytt »mode» liksom den nu modärna engelska och amerikanska damdräkten — »tailormode» —, hvilket goda »mode» konstnärerna nu sökt tillgodogöra sig. Emellertid har »reformdräkten» i väsentlig mån minskat korsettens tyranni. — Hvilken är den kvinnliga dräktens uppgift? — Att skydda mot köld och männens lystna blickar (tyskt pryderi?) — Därmed afses ej, att kvinnans kropp skall systematiskt döljas. Det osedliga ligger däri, att efter »modets» påbud än *den*, än *den* af kroppens delar exponeras. Klädnaden bör tvärtom icke dölja det för kroppen egendomliga, personliga. — Till sist framställde konstnären två frågor: »Inom hvilka gränser har all mänheten rätt att vänta, att han för hvarje dam gör utkast till en *särskild* toalett?» och: »Skola i framtiden alla våra damer kläda sig lika, såsom ännu är fallet i många trakter?» — Motsatsen mellan dessa två frågor var endast skenbar. — Vid högtidliga tillfällen borde dräkten vara lika. Hvardagsdräkten däremot olikartad. Nu för tiden vore den stora mängdens klädsel afskyvärd. I Zeeland, i Scheveningen, i några trakter af Westfalen och i Oberbayern vore den likformiga nationaldräkten tilltalande. Dock voro dessa dräkter ej i och för sig vackra, men verkade i massa. Så — påstod konstnären — var äfven fallet med den svarta fracken för män: »Den, ehuru i och för sig ej vacker, gjorde åsynen af högtidsklädda män behagligare än af damer(?).» Damer borde således också vänja sig vid »en tvångstoalett!» Våra festliga samkväm skulle vinna mer i värdighet, om ej våra damer där med de af växlande mode gifna medlen täflade med hvarandra i lyxuösa dräkter. Äfven om det kunde invändas, att *en* dräkt för högtider ej kunde passa alla, så därtill toge ju ej heller »modet» hänsyn. Hvarför skulle ej då en »högtids uniform» förtjäna beaktande. — Detta vore likväl framtidsmusik. Nu hade konstnärerna endast att lämna det önskade biträdet åt hvarje dam, som begärde en för hennes personlighet tilltalande dräkt. Detta var dock endast ett öfvergångsstadium. Snart skulle damerna själfva kunna göra detta och umbära vår hjälp». — — Så långt van de Velde. — Äfven andra konstnärer deltogo i utställningen t. ex. *A. Mohrbutter*, som mer sökte bygga på af modet redan gifna former och förnämligast gjort utkast i prinsessklädningsstil, *R. Riemerschneid*, som exponerade en dräkt af violgrått ylle, föga tilltalande, närmast liknande en släpande nattrock och med ett otrefligt slag öfver bröstet, knäppt med en knapp, m. fl., m. fl. — — Denna första utställning i Krefeld af »konstnärliga damdräkter» har i år fått efterföljare. På »den internationella konstutställningen i Dresden» i dess konstslöjdsafdelning finnas några modeller till damdräkter »nach Künstlerentwürfen», en del i prinsessklädningsstil, en del mer närmande sig den engelskt-amerikanska »tailormode»-formen. — Det råder således i Tyskland ett lifligt intresse för denna reform af damdräkten. — Här i Stockholm har man äfven i vår fått se några prof på en mer individualistisk dräkt, kanske mer hygieniskt, då den, lös kring midjan, uppehålles endast af axlarne, än estetiskt tilltalande. — — Äfven torde i detta sammanhang böra omtalas, att man inom konstnärliga, literära och musikkonstnärliga kretsar i Berlin börjat arbeta för en »konstnärlig manlig reformdräkt.» En känd målare — detta meddelande är ur andra hand, en korrespondens till New-York Herald, i texten försedd med bilder — vid namn Herman Widmer har bildat en dräktreformförening i Berlin. En kommitté har utarbetat ett förslag till dräkt: en kort rock eller jacka, närmast lik en tysk husaruniform, som sluter till i lifvet, har på ryggen, »för att angifva ryggradens behagliga böjning» längsgående snörmakeriarbete, och byxor, tätt åsittande, vidare nedom knäet med knappar nedtill efter yttersömmarne, allt i ljusa färger. Föreningen har satt sig i förbindelse med konstnärsföreningar i hela Europa för att infordra nya utkast. — Man är således äfven i Amerika intresserad för »en individualistisk dräktreform», och detta tar sig där uttryck i stundom ganska starka former såsom i detta citat ur »Chicago Times-Herald:» Mycket talas om tendensen hos de modärna »ringarne» att förstöra människans »individualitet.» Men här är något, som kan reducera all manlig personlighet till en modejournals enformighet. Dess krig mot »individualitet» är evigt och hänsynslöst. Låt en person hafva djärfheten att föreslå en knapp mer på sin rock än »modejournalen» påbjuder och han utsättes för den hotande faran att behandlas som idiot. Hans skräddare lyfter sina händer i stum förfäran. — Men individualitetens dag för den manliga dräkten måste komma. Den dag kommer, när alla de manliga individer, du möter på State-street, ej bära samma hattar och ej skäras efter samma mönster. En vill ha' mer knappar än en annan, och hans byxor måste passa den egna personliga formen på hans ben. Några få skräddare måste slås ihjäl för att vinna detta, men »individualismen» måste till sist segra! — — —

Oaktadt det lifliga intresset, torde vi väl ej för lång tid få se någon »konstnärlig reform» af den manliga dräkten segra. Hvad den kvinnliga däremot beträffar, torde dessa sträfvanden ej alldeles böra förbises. Som vanligt torde det rätta här ligga midt emellan de bägge ytterligheterna: den konstnärliga individualismen och »mode»-öfverdrifterna. Kanske är den nu modärna »tailor-mode»-dräkten med sin något manliga prägel — allt mer fullkomnad i form, färg, material och arbete — framtidens bästa reformdräkt.» S. Fld.

Kungl. Hofboktryckeriet
Iduns Tryckeri Aktiebolag
17 Bryggaregatan 17
Affärstryck såsom Aktier, Obligationer, Priskuranter, Cirkulär, Plakat, Affischer, Fakturor, Räkningar m. m. m. m.
FÖRSTKLASSIGT ARBETE!
BILLIGA PRISER!

Iduns nya adress.

Från sina gamla lokaler har **Iduns tryckeriaktiebolag**, hvilket som bekant omfattar ej blott **tidningen Idun** med dess redaktions- och expeditionslokaler, utan ock **Iduns Kungl. Hofboktryckeri** med alla dess olika afdelningar: bok-, tidnings- och accidenstryckeri, litografiska och kemigrafiska anstalter, stereotypgjuteri och bokbinderi jämte kontorslokaler m. m., nu inflyttat i sitt eget, för ändamålet särskildt nyuppförda hus vid

Bryggaregatan 17,

andra huset från Vasagatan, alldeles nere vid järnvägen.

Iduns konstnärliga färgtrycksreproduktion

af *Carl Larssons akvarell* »*Titt-ut*», utförd å vår litografiska anstalt i 17 färger i originalets storlek 55 × 38 cm., är nu färdig och erhålles af våra läsare från *Iduns expedition, Bryggaregatan 17, Stockholm*, till det utomordentligt billiga priset af *3 kr.*, *inramade exemplar* 8 *kr.* Angående rekvisitions- och försändningsbetingelser se det närmare tillkännagifvandet i Idun n:r 33!

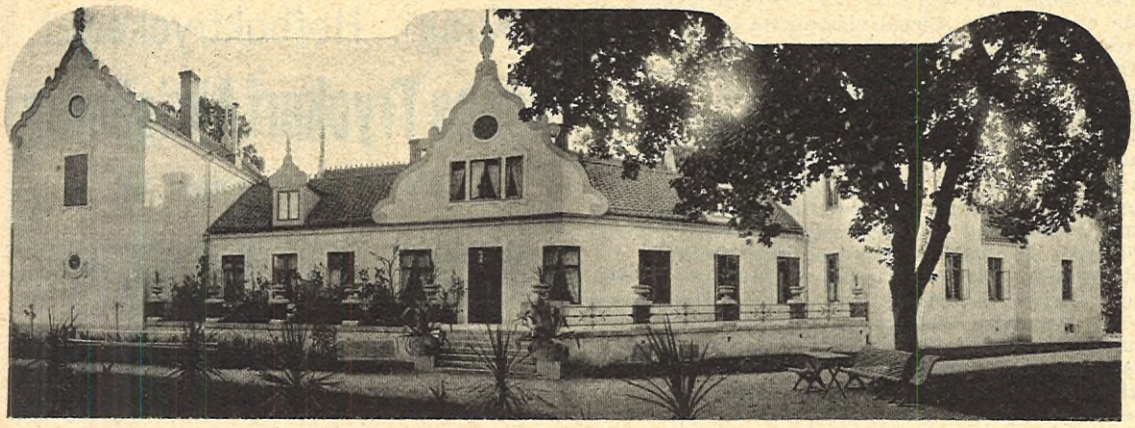

GREFVE NILS POSSES GODS VRETEN I VÄSTERGÖTLAND.

EN HERREGÅRDSFEST.

DE GAMLA HERREGÅRDARNE i Sveriges bygder med sina hvita murar stickande upp ur ärevördiga parkers löfmassor, sina styrande husbönder, som oftast tillhöra vårt lands bästa familjer, sina tjänarskaror och sitt idoga arbete — det är de, som utgöra vår landsbygds märg och skänka lif åt våra landskap, där städerna ligga ur synhåll.

Och på dessa gårdar, hvarest led efter led ur samma familj odlat den ärfda jorden, vuxit, åldrats och dött inom gårdens hvita murar, som gömma ett stycke af landets historia, fostras merendels en arbetarbefolkning af det äkta, hemkära och trofasta slaget.

De älska sina husbönder som de älska sitt arbete, de växa fast vid gården och dess traditioner, och mellan arbetsgifvare och arbetare uppstår därigenom ett patriarkaliskt förhållande, vackert att se och väl värdt att taga till föredöme af en modern tid, som med sina aftalsbrott och revolterande tendenser håller på att förlora känslan för arbetets helgd.

Ett nytt exempel på nämnda sympatiska förhållande mellan husbonde och tjänare har nyligen gifvits genom den vackra hödtidlighet, hvilken i dessa dagar ägt rum å grefve Nils Posses gods Vreten i Västergötland och som vi satts i tillfälle att äfven i bild referera.

Ur Nya Dagl. Allehandas skildring af den anslående festen tillåta vi oss citera nedanstående som text till illustrationerna.

Vreten äges och bebos af grefve Nils Posse, därjämte ägare till de angränsande godsen Ljunghem och Dala. För jämt 50 år sedan flyttade hans fader, grefve Gösta Posse, med sin grefvinna, född von Essen, till Vreten, sedan de den 6 aug. firat sitt bröllop. Det var sina aflidna föräldrars guldbröllopsdag, som nuvarande ägaren af Vreten ville fira, och den blef äfven högtidlighållen på ett enastående och i hög grad värdigt och anslående sätt.

Redan vid ett flyktigt besök på Vreten kan man näppeligen undgå att lägga märke till det synnerligen goda och hjärtliga förhållande, som synes vara rådande mellan husbondefolk och tjänare. Grefven betraktar sina underhafvande som idel goda medhjälpare och kamrater i arbetet till gemensamt bästa. De stå därför på den bästa fot med hvarandra. Tjänarne äro sin husbonde varmt tillgifna och han lämnar all möda ospard att sörja för deras trefnad. Därför är det också ganska sällsynt, att en tjänare flyttar från gården, och man torde på få ställen anträffa en så talrik kår af i ordets rätta bemärkelse »gamla trotjänare» som där. Där finnas ännu gamla arbetare, som voro i tjänst på godset redan vid bröllopsdagen för 50 år sedan, och ett antal af 30 à 40 tjänsteår är där något helt vanligt.

Sina föräldrars guldbröllopsdag ville nu grefve Posse fira genom att till dessa sina trotjänare offentligen gifva ett synligt vedermäle för deras välförhållande. Han hade därför till den dagen förlagt utdelningen af medaljer till ej mindre än 77 underhafvande på sina gods, hvilkas tjänsteårstal varierade mellan 55 och 15 år — i sanning imponerande siffror i dessa dagar med ständigt pågående slitningar och strider mellan arbetsgifvare och arbetare. Men till denna gamla västgötabygd tyckas ej sådana där moderna strömningar ännu ha hittat vägen, och dock äro människorna synbarligen lyckliga och nöjda trots denna »kulturella brist».

Vid 2-tiden inleddes festligheten med gudstjänst i Vretens vackra, i gårdens park uppförda kyrka.

Det med unga björkar prydda templet var till trängsel fylldt med högtidsklädd allmoge, när grefven med grefvinnan och de inbjudna gästerna infunno sig. Det var naturligtvis allmän fridag på de grefliga godsen, och befolkningen hade ej försummat tillfället. Komminister Bergstrand höll med ledning af Predikarebokens 4:e kap., v. 8—10, en för tillfället lämpad betraktelse, hvarefter landshöfding Sjöcrona framträdde i koret för att förrätta medaljutdelningen.

Landshöfdingen höll först ett tal, hvari han erinrade om de missförhållanden, som i våra dagar förefinnas i fråga om arbetsaftalet och dess helgd. Våra lagar vore på detta område bristfälliga, och öfver hufvud taget vore lagparagrafer maktlösa för skapande af ett verkligt godt samförstånd mellan arbetsgifvare och arbetstagare. Det vore därför så mycket mera glädjande att någon gång anträffa ett dylikt förhållande, så sällsynt i våra dagar. Men att det här på Vreten vore till finnandes, därpå utgjorde dagens festlighet ett vältaligt bevis.

Följde så själfva medaljutdelningen, hvilken tog en rundlig tid. De 77 medaljörerna uppropades och framträdde den ene efter den andre. Det var gamla böjda och grånade gubbar och unga kraftfulla män om hvarandra, som landshöfdingen dekorerade med medaljen för långvarig och trogen tjänst. De gamla veteranerna fingo sina hederstecken att bäras i band kring halsen — de blefvo så att säga kommendörer — de yngre mottogo medaljen på bröstet. Det var åldersskillnaden, som därigenom markerades, äran var densamma för alla, och alla, yngre som äldre, mottogo med samma heder diplomet, arbetarens adelsbref.

Nio guldmedaljer utdelades, och bland de medaljerade befunno sig fyra gamla trotjänarinnor.

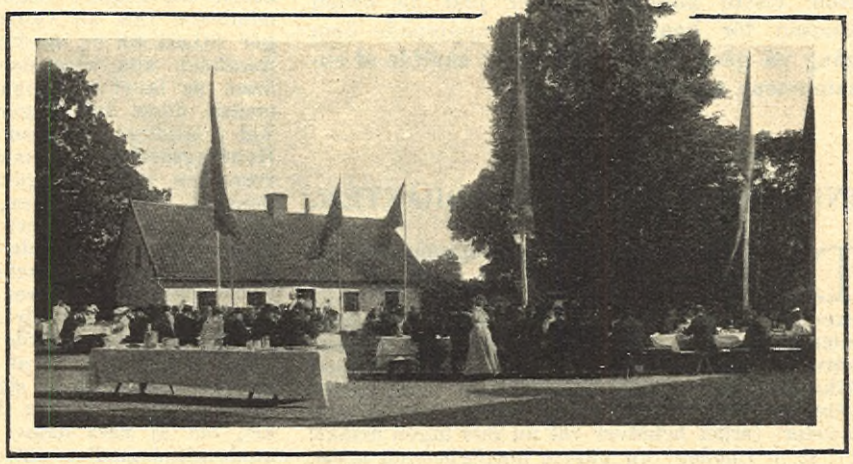

MIDDAGEN PÅ GÅRDSPLANEN.

När efter den högtidliga akten i kyrkan gäster och medaljörer med värdfolket i spetsen återvände till gården, mottogos de af gårdens egen mässingssextett, som sedan vid middagen och under eftermiddagens lopp flitigt lät höra hvad den förmådde. Och det måste till deras berömmelse sägas, att de unga musikanterna spelade ypperligt och rönte berättigadt bifall. Det är sällan man vid en 1-maj-demonstration här i Stockholm får höra en fackföreningsmusikkår prestera något jämförligt, och repertoaren var också synnerligen rikhaltig och väl vald.

DE 77 MEDALJÖRERNA PÅ VRETEN.
(P. A. ERIKSÉN, SKÖFDE, FOTO.)

Efter middagen, som serverades å gårdsplanen vid sittande bord för öfver 200 personer och åskådades af en ännu större människoskara från när och fjärran, spredo sig festdeltagarne i parken, där kaffe serverades och programmet bjöd på en hel del nummer till nytta och nöje. D:r Ruben G:son Berg höll med känd ungdomlig verve ett af åhörarne lifligt senteradt föredrag, behandlande spridda episoder ur Västergötlands äldre historia, och vissångaren August Zackrisson väckte stormande munterhet med sina i kostym utförda bondvisor och »paschasor».

Men solen sjönk så småningom bakom de skuggande parkträden, och festen led mot sitt slut. Månget lefve för husbondefolket höjdes med kraft och öfvertygelse, och en af skollärarne i orten arrangerad kvartett höjde stämningen med sina sånger. Så sköt med ett hväsande ljud en raket upp mot himlahvalfvet såsom förebud till det fyrverkeri, som bildade afslutningen på dagens fest och af åskådarne hälsades med oförställd förtjusning.

Sent på kvällen förde ett extratåg de mera långväga gästerna tillbaka till Stenstorp. Festen hade förmodligen hos alla kvarlämnat det bästa intryck, och med trygghet kan man spå, att hos dagens hjältar, medaljörerna, denna deras hedersdag kommer att utgöra ett bestående minne för lifvet. Det kunde man tydligt läsa i deras trohjärtade ansikten.

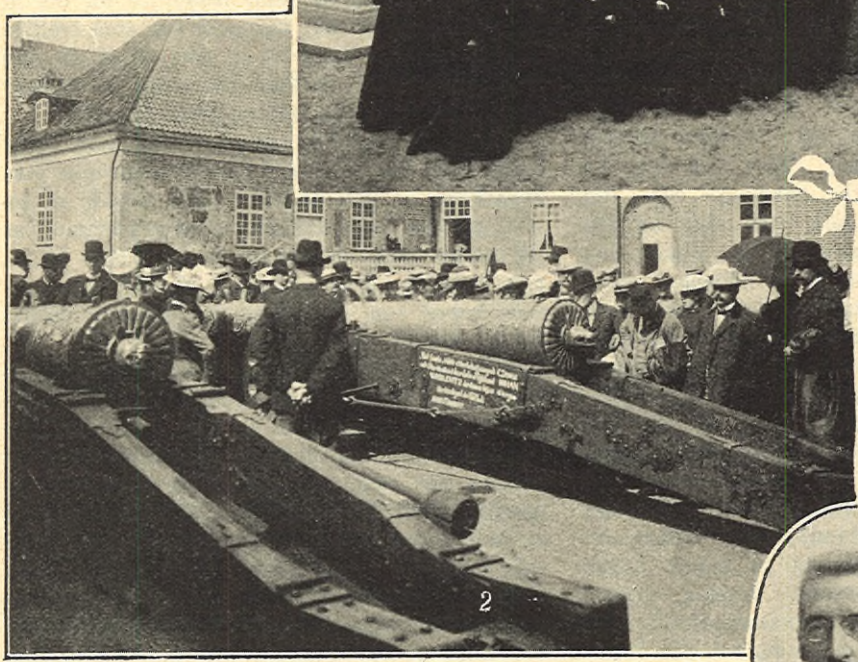

FRÅN DE PÅGÅENDE SOMMARKURSERNA I STOCKHOLM. UTFÄRDEN TILL GRIPSHOLM. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG. 1. GRUPP AF DELTAGARE PÅ GRIPSHOLMS BORGGÅRD. 2. »GALTEN» OCH »SUGGAN», DE TVÄNNE AF PONTUS DE LA GARDIE I IVANGOROD ÅR 1581 TAGNA KANONERNA, TAGAS I BETRAKTANDE PÅ DEN YTTRE BORGGÅRDEN. 3. D:R LOOSTRÖM FÖRELÄSER. 4. PROFESSOR V LECHE, SOMMARKURSERNAS UPPHOFSMAN OCH LEDARE.

EN LUSTFÄRD TILL GRISSLEHAMN. BERÄTTAD AF N. P. ÖDMAN.

FORTS. O. SLUT FR. FÖREG. N:R.

NAUCLÉR erbjöd sig nu att bli vår ciceron, och så, sedan vi blifvit inbjudna att vid vår återkomst dricka ett glas saft, satte vi oss i marsch, och snart voro vi inne i den Engströmska parken, som låg alldeles sida vid sida med Nauclérs trädgård. Vi passerade icke genom den förbjudna grinden, utan genom en liten grind direkt från nämnda trädgård. Parken var mycket vacker och omväxlande med sin yppiga växtlighet och sina små dalsänkor och höjder och, som vi snart funno, äfven rätt vidsträckt. Vår vänlige ledare förde oss naturligtvis direkt till utsiktsberget, därvid i förbigående utpekande för oss vid hafsstranden Alb. Engströms badhus och kanot, som båda hade ett visst— hvad skall jag säga? — sorglöst artistiskt utseende. Utsiktsberget var en väldig grå bergklint alldeles invid stranden, visserligen ej mycket hög, men med kraftiga och djärfva konturer och därför rätt »malerich». När vi nått dess topp, stodo vi med ens, som genom ett trollslag, inför en stor hänförande utsikt af det blå hafvet, ännu mycket vidsträcktare än den vi haft från Nauclérs veranda, och jag undrar sannerligen ej på att folk vill komma hit för att se det. Hafvet låg öppet i oändlighet åt både öster, norr och söder, och sommarsolen göt sitt skimrande guld öfver det, och långt däruti lifvades den stora taflan af hvita segel och bolmande ångare. Längst bort vid den i underliga luftbildningar hägrande östra horisonten kunde vi med blotta ögat urskilja en liten strimma, som Nauclér utpekade som det tre mil aflägsna Signildsskär; och då han sade, att vi bortom detta, något till vänster, alltså nästan uppe i luften, kunde genom kikaren se en svag strimma af själfva Åland, så försökte vi se äfven den, och somliga försäkrade, att de verkligen gjorde det.

Men hvad vi däremot alla sågo tydligt, när han utpekade det för oss, var ett mörkt naket skär, som låg midt framför oss blott några stenkast från stranden.

»Det är Loskäret,» upplyste han, »och på isen mellan detta skär och Grisslehamn var det som Döbeln tog afsked af den svenska arméen, när han fört den öfver från Åland. Och snart därpå kom Kulneff efter med sina kosacker; och Kulneffs stuga skall jag sedan visa er.»

Nu som alltid när jag hör Döbelns namn nämnas kände jag mig varm om hjärtat, ty Döbeln har varit min hjälte, allt sedan jag i min ungdom första gången läste Runebergs gripande skildring af hans personlighet och af hans bragd vid Jutas; och jag må läsa denna hundra gånger, så blir jag alltid lika gripen. Ja, hvilken svensk man med hjärta för fosterlandet och med beundran för själfuppoffrande mannamod är icke färdig att göra samma bekännelse? Och nu såg jag återigen i tankarne min hjälte här ute på isen, bjudande afsked åt sina soldater, sedan han efter under af tapperhet måst lämna detta kära Finland, för hvars räddning han hade velat ge sitt hjärteblod. Jag tänkte på, hvad en sådan man som han måtte ha känt i en sådan stund. Ära öfver hans minne! Den tid skall kanske snart stunda, då Sverige behöfver sådana män som Döbeln. Gud gifve, att de då ej måtte fattas oss. — — — —

Detta Döbelns afsked af sina soldater på isen utanför Grisslehamn torde många ha mindre reda på än afskedet i Umeå. Jag vill därför erinra om, att, då det i Umeå var resterna af den finska armén som han aftackade och hemförlofvade i det mycket berömda afskedstal, som ännu finnes bevaradt, så var det i Grisslehamn resterna af den svenska arméen

KANONBERGET I GRISSLEHAMN.

som han sade ett sista afsked. Det förra skedde icke förr än på hösten 1809 (närmare bestämdt d. 8 oktober), det senare redan på våren samma år — och det är om detta tidigare tillfälle det här är fråga. Det var den 17 mars som Döbeln lyckats föra sina utmattade skaror, 3,500 man, i land vid Grisslehamn efter en vågsam och af ryssarne ständigt oroad marsch öfver det tillfrusna hafvet från Åland. Och det lär ha varit nu han på isen mellan Grisslehamn och Loskäret hemförlofvade sitt uttröttade folk som befann sig i det bedrövligaste tillstånd. Kulneff, som snart därefter anlände med sina kosacker och husarer, lär ha haft i uppdrag att utforska hurü det förhöll sig med kustförsvaret på detta håll, enär den stora ryska armén tänkt komma efter samma väg för att tåga mot Stockholm. Hur det nu var, så blef denna ryska plan afstyrd genom en krigslist af Döbeln, som förklarade, att den svenska regeringen nu ville sluta fred, men blott på det villkor att »ingen ryss satte foten på Sveriges jord». Och så hände det sig, att Kulneff efter endast ett dygns inkvartering i Grisslehamn drog sig på högre order tillbaka öfver isen under afvaktan på underhandlingarnas början.

Till denna Kulneffs korta påhälsning i Grisslehamn skall jag återkomma längre ned i sammanhang med skildringen af det besök vi gjorde i »Kulneffs stuga».

Och låt oss nu återvända till utsiktsberget i Albert Engströms park. Jag talade här ofvan så mycket om hvad vi sågo från detta berg, att jag glömde omtala hvad vi sågo på själfva berget, alldeles invid oss. Men nu kommer jag till detta. Det var en väldig kanon, och äfven den har sin historia, som icke är utan intresse.

»Det var med denna kanon», berättade Nauclér, »som man på den tiden, då finska och ryska posten gick öfver Grisslehamn, sköt dundrande skott i tjocka, när postjakten väntades, för att på detta sätt visa den vägen.»

»Och postmästarn,» fortsatte han, »hade sin ämbetsbostad i just det gamla stenhuset som jag nu äger och bebor, fast jag fiffat upp det en smula. Och som han på samma gång var 'kommendant' i Grisslehamn, så var det naturligtvis hans soldater som skötte kanonen.»

Vi togo nu denna i närmare betraktande. Den var af verkliga jättedimensioner, vi mätte den och funno den vara nära 12 fot lång och af en tjocklek i proportion, och den hvilade på en likaledes jättelik lavett med fyra hjul. Den ägdes naturligtvis förr af svenska staten, och vi funno af en inskription, att den var gjuten vid Åkers styckebruk. Nu är den enskild egendom, men den äges icke af Albert Engström, ehuru denne visserligen ibland disponerar den i fantasien och i »Strix» till närgångna lustresandes förjagande, utan den har två andra ägare. Själfva kanonen äges nämligen af brukspatron Govenius (förut på Ortala bruk) och lavetten af handlanden Vidberg i Grisslehamn; och då de väl näppeligen ha något bruk för den, så ha de hedersmännen troligen blifvit sams om att låta den stå där som ett gammalt minne för evärdeliga tider.

Efter denna stora kanon, som, sedd från landsidan och parken, skarpt framträder i strandlandskapets konturer och ger ett säreget drag åt själfva berget, kallas nu detta allmänt för »kanonberget».

Då vi nu här uppe äfven vände oss om åt parken till, sågo vi högt uppe bland träden på andra sidan om dalsänkan en skymt af Albert Engströms villa, som med taket och ett litet vindsfönster sköt upp öfver den täta löfmassan. Från detta fönster har således Albert Engström ett vackert »tittut» öfver det stora hafvet. Han lär nu ha bestämt sig för att använda det där vindsrummet som atelier, och det är väl då att hoppas, att hans fantasi genom den vackra anblicken från dess fönster skall höja sig öfver »kolingarnes» låga värld och börja skapa mera tilltalande bilder. Däruppe på branten sågo vi äfven en hög mast, riggad som masten af en jakt, med vimpel, tågvirke och gaffel, skjuta upp till en betydlig höjd öfver de omgifvande träden. Den lär ha uppsatts af förre ägaren till stället, sjökapten Lindström, som sedan han slagit sig i ro på landbacken, tyckte om att på detta sätt påminnas på gamla dagar om sitt kära sjömansyrke. Masten pryder sin plats i det vackra strandlandskapet, och synes nog också långt ut på hafvet, där främmande sjöfolk torde undra öfver en fartygsmast så högt uppe på land.

Från »kanonberget» tågade vi snart ned igen och fortsatte vår vandring genom parken, beundrande dess yppighet. Den är egentligen icke hvad man skulle kalla hyfsad och fin i modern mening, den är, om jag så får säga, »en okammad skönhet med utslaget hår» — men en skönhet är den i alla fall. På en lång omväg d. v. s. på behörigt afstånd från själfva den Engströmska bostaden, som vi kringgingo ungefär som »katten kring en het gröt» — anlände vi slutligen till den förbjudna grinden på andra sidan, just genom den vackra allé med öfverhängande träd, som vi sågo framför oss när vi stodo och kikade. Engströms gårdsplan åt detta håll stod nu tom. Hade vi i detta ögonblick fått sikte på honom själf igen, så hade vi nog begagnat tillfället att buga oss och tacka för det vackra vi fått se. I alla händelser skulle »Strix» denna gång genom sin kikare ha fått skåda idel skinande och belåtna ansikten.

Vi tågade nu återigen upp till Nauclérs trefliga bostad med honom själf i spetsen och funno på verandan åt hafvet ett dukadt bord med saft och vatten och rikligt dopp, väntande på oss, och bredvid bordet värdinnan själf leende och vänlig — och vi voro nu efter den långa promenaden mycket tacksamma för undfägnaden, men skynda på måste vi, ty den bestämda tiden för båtens afgång, half 6, var i det närmaste inne, och ändå hade vi »Kulneffs stuga» kvar, som vår vänlige värd erbjudit sig att visa oss.

Alltså, efter hastigt intagna förfriskningar och ett litet kort festtal till herr och fru Nauclér,

»KULNEFFS STUGA» I GRISSLEHAMN.

åtföljdt af ett hurrarop för dem båda, tågade vi bort, fortfarande under den förres ledning. Vi följde nu stora vägen tillbaka genom Grisslehamn, men hade knappt gått mer än ett stenkast, då han svängde af med oss in på en sidoväg till vänster, som ledde till en del af Grisslehamn, där det var godt om små trefliga stugor, och här hade vi ej gått långt, då han stannade utanför en liten röd stuga på vänster hand med ett staket och en grind framför.

»Detta är Kulneffs stuga,» sade han, »här bodde han, när han var i Grisslehamn med sina kosacker», — och då vi nu alla trädde in genom grinden, kom i detsamma en ung kvinna oss till mötes från en annan, något större stuga, som låg inne på samma gård. Nauclér presenterade henne som »fru Hagsten», och hon erbjöd sig nu att stå oss till tjänst.

Vi följde henne in öfver den lilla förstubron — som, i förbigående sagdt, tillbyggts i en senare tid — och trädde så in i ett kök och därifrån i en liten kammare till höger. Detta var Kulneffs sofrum, här hade han, enligt vår ledsagarinnas uppgift, »bott i fyra dagar»* tillsammans med en annan rysk officer, och här hade han på en ruta i rummets enda fönster inristat sitt namn med en diamantring. Denna ruta fanns länge kvar orörd, ända in på 1860-talet, men då togs den bort såsom »gammal och ful», på samma gång som de andra gamla rutorna, och ersattes men en ny — utan att husets ägare hade en tanke på Kulneffrutans historiska värde. När man sedan gjorde detta klart för honom, vardt han mycket ledsen öfver sitt oförstånd. En godsägare, herr Beckman på Sladdarön, gammal skärgårdsbo, som i sin ungdom mycket vistades i Grisslehamn, har meddelat mig efter vårt besök på platsen, att han ännu 1861 såg rutan med namnet i godt behåll. På samma sätt som det snart därpå gick med rutan, gick det äfven, ehuru åtskilliga år senare, med en bild af Kulneff, som hans rumskamrat, den andre ryske officeren, ritat med rödkrita på väggtapeten. Den hade dock funnits kvar ännu på 1880-talet.

Stugan, som enligt fru Hagstens uppgift byggdes år 1800, ägdes, då Kulneff bodde där, sade hon, af en postiljon Johan Jakob Nyström, som var farfars far till henne själf. Och i förbigående må för det säregna i saken tilläggas, hvad hon i detta sammanhang meddelade, näml. att efter honom ägdes stugan af hennes farfar, som också var en postiljon och också hette Johan Jakob Nyström, och efter denne af hennes far, en tredje Johan Jakob Nyström, likaledes postiljon. I sanning rätt egendomligt eller hur? Alla tre voro de naturligtvis landtpostiljoner. De som förde posten till sjös, kallades aldrig postiljoner.

Nåväl, hon berättade för oss, att hennes farfar, som ännu lefde, när hon var liten, talat om för henne, att han, som vid Kulneffs besök

* Här har, som man ser, tiden svällt ut något i sägnen, ty, såsom ur säker historisk källa förut uppgifvits, var det endast *ett* dygn Kulneff och hans kosacker stannade i Grisslehamn.

var en 10-årig gosse, fick ibland en vänlig klapp på hufvudet af Kulneff, och att hans små syskon fingo gunga på hans knän, och att i vaggan hos den minste lade han en silfverrubel. Genom sådan vänlighet blef den ryske kossacköfversten, så fiende han var och så barsk han såg ut i sitt vilda skägg, mycket populär i Grisslehamn under sin korta visit där. Äfven betalade han ordentligt både logis och förtäring. Men försiktig var han, då han ju visste, att han var i ett fiendeland med ingrodt hat mot ryssarne. Så hade han t. ex., då kaffe kokats i stugan åt honom och hans närmaste män, »stuckit ned en silfvernål i kitteln för att profva om kaffet var förgiftadt»; och när han funnit, att så ej var fallet, hade han med ett vänligt småleende klappat värdinnan på axeln.

Ett annat exempel på rysk misstanke i samma riktning har berättats mig af den förut åberopade hr B. på Sladdarön och må här gärna meddelas på samma gång. Denna berättelse lyder så: När ryssen kom på isen öfver till Grisslehamn, så flydde hela befolkningen utom en vid namn Nyberg. Denne gick fienden till mötes med en kanna brännvin för att traktera med. Ryssarne gjorde honom intet ondt, men, när han räckte dem brännvinet, blef han befalld att först själf ta en sup däraf för att bevisa, att det ej var förgiftadt, och när de så funno, att Nyberg mådde lika bra efter supen som före den, läto de sig hans brännvin väl smaka, så långt det räckte. Och så togo de in i stugorna, men de gjorde intet ondt, så att den skrämda befolkningen kom snart tillbaka. — Denna historia har för min sagesmans hustru berättats af en dotter till Nyberg själf.

Äfven fru Hagsten i Kulneffsstugan förtäljde efter farfaderns uppgifter, att kossackerna under sin korta vistelse i Grisslehamn ströfvat mycket omkring i omnejden och tittat in i stugorna här och hvar, utan att dock ofreda någon, men att de själfva däremot ofta blifvit ofredade af stora skaror af — vargar, »ty sådana var det då för tiden godt om i trakten», hade farfar sagt.

Naturligtvis sågo vi oss nu med intresse omkring i den gamla stugan, där den af Runeberg besjungne, populäre kossacköfversten en gång bott, och där han lämnat så många sägner efter sig; men något särskildt minne efter honom fanns där nu icke mer att se. Icke ens något af det gamla bohaget från hans tid fanns kvar; allt var, liksom rutan och väggbilden, försvunnet och ersatt af annat.

Kulneffs och hans kossackers besök hörde för Grisslehamnarne, såsom man kan förstå af det föregående, ej till de mörkaste bilderna från finska krigets dagar. Mörkare voro andra. Så t. ex. hände ofta på den tiden, att man ute på isen hittade halft ihjälfrusna, uthungrade, i trasor höljda landtvärnssoldater, eller plockade upp redan kallnade lik af sådana, som dödats af den förföljande fienden eller af nöd och utmattning. Emot sådant var ryssbesöket nästan ett ljust minne.

Och så togo vi då efter ett kort uppehåll afsked af son-sons-dottern till Kulneffs värd och anträdde återfärden till den väntande »Karl elfva». Blott patron Axelin stannade några minuter efter oss för att fotografera stugan.

*

Vår vänlige vägvisare, disponenten Nauclér, följde fortfarande med oss, och under denna vandring fick jag af honom nya upplysningar både om det forna och det nuvarande Grisslehamn i den mån vi på återvägen passerade ställen, som föranledde nya frågor å min sida.

Det är med stöd dels af dessa upplysningar dels af andra, erhållna efteråt af gamla f. d. Grisslehamnsbor, som jag är i tillfälle att yterligare meddela följande detaljer om denna märkliga ort.

Såsom redan af det föregående antydts, var Grisslehamn förr i tiden en mycket viktigare plats, än det är nu. När dess större betydelse egentligen började, d. v. s. när denna kustort började att vara brännpunkten för öfverfartstrafiken och postgången till och från Finland, är jag icke tillfälle att upplysa, men troligen var det flere århundraden tillbaka. Huru som helst så är det visst, att Grisslehamn i förra århundradet hade en lång glansperiod, som icke afbröts förr än finska posten, vid slutet af 1870-talet, upphörde att ta vägen öfver Åland till Grisslehamn och i dess ställe började gå öfver Hangö direkt till Stockholm, och ungefär samtidigt därmed (eller något tidigare) äfven militärkommenderingen indrogs.

Af gamla personer, som tillbragte sin barndom och ungdom på 1850- och 1860-talen i Grisslehamn, har jag hört, att då för tiden rådde där en liflig rörelse. Då fanns där bland annat ett »stort värdshus», som var beläget på Albert Engströms nuvarande mark alldeles invid hans villa, dominerande den vida utsikten öfver hafvet. Detta värdshus var ständigt fullt af resande, som skulle öfver till Finland eller som anländt därifrån. Men det var långt ifrån tillräckligt, så att många resande äfven fingo lof att inlogera sig i stugorna rundt omkring. Stundom lågo här t. ex. hela skaror af båtsmän och sjömän under väntan att på ett eller annat sätt komma öfver till Åland. Med Åland var för öfrigt en ständig liflig handelsförbindelse. Åländingarne upphandlade i Grisslehamn sina varor och förde själfva med sig till försäljning hela foror af smörbyttor, äggkorgar och späcktunnor m. m. Om sommaren kommo de seglande i sina båtar och fartyg, om vintern, när den var sträng, kommo de körande på isen i »långa banor». Men i senare fallet gällde det att raska på, ty den färden var icke utan sina faror.

Lifligast lär rörelsen i Grisslehamn ha varit under det engelsk-fransk-ryska kriget på 1850-talet — särskildt under belägringen af Ålands fästning Bomarsund. Då var det äfven som i Grisslehamn anlades en af rikets allra första telegrafstationer. Ja, den var en af de tre första i riket, har det sagts mig. De två andra voro Stockholm och Upsala. Och i Grisslehamn ansågs stationen så viktig under kriget, att den blef ett slags skola för en mängd telegrafelever, som successivt ditsändes för att inöfvas.

Bland den ström af finnar, som förr i världen togo vägen till Sverige öfver Åland och Grisslehamn, befunno sig stundom äfven politiska flyktingar. Så styrde äfven den på sin tid bekante finske studenten och sedan svenske litteratören Carl Wetterhoff sin kosa den vägen, då han för ett djärft politiskt tal mot Ryssland nödgats ta till flykten för att slippa Sibirien. Bekant är berättelsen om, att han skulle ha kommit öfver på ett finskt fartyg gömd i en tunna. Huru det förhåller sig med sanningen af denna berättelse, vet jag icke, men hvad som enligt min sagesman, en fru L., lär vara alldeles sannt, är, att han blef buren i en hampsäck från fartyget upp till hennes mormor, en prästänka från Singön, som då hade handel i Grisslehamn, och sedan på natten i hemlighet af henne utsläppt för att resa med landsvägsskjuts till Stockholm. Detta skedde mot slutet af 1850-talet. Fru L., som då var en liten flicka, säger sig aldrig glömma den natten med dess vakande, dess hemlighetsfulla spring och samtal och så skjutsen på gården midt i natten.

Men det var naturligtvis icke blott politiska flyktingar, som smugglades öfver Grisslehamn, där var framför allt ett lifligt smugglande af handelsvaror, så att tullförvaltaren på stället och hans personal hade på den tiden ett träget göra. Nauclér utpekade för oss under återvägen den i närheten af hans egen bostad, men närmare sjön belägna, ännu tjänstgörande gamla tullbyggnaden, hvaraf vi dock från vägen knappt sågo mer än taket, enär en höjd skymde resten. Den mest bekante tullförvaltare, som där haft sin verksamhet, torde vara Gustaf Elias Unonius, känd för sina intressanta »Minnen från en sjuttonårig vistelse i nordvästra Amerika», som utkommo 1861—1862. Han, som efter skiftande öden i hemlandet först på den militära, så på den kamerala banan, reste öfver till Amerika och där, sedan han någon tid varit »farmare», studerade till präst och såsom sådan under en följd af år tjänstgjorde i Anglo-amerikanska kyrkan, blef några år efter sin återkomst till Sverige utnämnd (1863) till tullförvaltare i sin barndomsbygd Grisslehamn, där äfven hans far hade varit tullförvaltare på sin tid. Unonius pensionerades 1888 och lefver ännu, 92-årig, på Hacksta gård under Fånö, hans svärson brukspatron Hugo Tamms egendom.

Som redan nämnts, hade Grisslehamn en bevakningskommendering på 25 man, som samtidigt utgjorde en korporalskola eller åtminstone efterhand till en sådan förändrades. Hvarje kommendering låg där i 4 månaders tid och aflöstes så af en ny. Närmaste befälet öfver den hade en löjtnant. Men öfver honom åter fanns på platsen en »kommendant» med majors rang, som, såsom redan i det föregående nämnts, tillika var postmästare och såsom sådan residerade i posthuset, disponenten Nauclérs nuvarande bostad, där han till på köpet måste vara gästgifvare, ehuru, hvad herbergerandet af resande beträffar, detta mest sköttes genom utackordering i stugorna; och torde han väl ha varit den enda gästgifvare i riket med majors rang, heder och värdighet. Bland dessa mångsysslande »kommendanter» i Grisslehamn bevaras ännu med vördnad minnet af en viss baron Oxenstjerna, som fanns där på 1850-talet och gjorde sig i hög grad älskad af befolkningen på grund af sin hjälpsamhet mot fattiga och sjuka. Särskildt de senare besökte han flitigt, vårdade dem och ordinerade för dem.

Minnet af en annan »kommendant» från längre tid tillbaka, näml. från krigets dagar 1808—1809, lefver också kvar hos folket, men af en helt annan anledning, näml. en af uteslutande komisk art. En gång då Ålandsbönder kommo öfverseglande med ryska fångar, så rymde han hals öfver hufvud, i den tro att det var fienden. Man skyndade efter honom och fann honom halfvägs till Upsala.

Postföringen till Åland bestreds på 1850-talet af flottans folk, och voro för ändamålet 1 skeppare, 2 konstaplar och 16 båtsmän, utgörande tillsammans tre båtlag, kommenderade till Grisslehamn. Sedermera, på 1860- och 1870-talen, bestreds postföringen af civila båtsmän. Under seglationstiden användes smärre jakter, under vintertiden båtar, som drogos på isen. Mången gång fick då en och annan af karlarne sig en dopp, nedramlande i någon dold isremna. Att då midt ute på Ålands haf under t. ex. en snöstorm göra ombyte af kläder, om man n. b. hade några med sig för ändamålet, var nog inte så roligt; det sved minsann i skinnet. Ej så få raska karlar omkommo ock under dessa färder, ja, till och med hela båtlag. Mycket opraktisk i ett visst afseende var också postföringen på denna båtfärdernas tid. Svenskarna togo icke med sig post tillbaka till Åland, och Åländingarne »vice versa». Sålunda hände det ofta, att båtar samtidigt afgingo från samma plats till samma håll, den ena förande post,

den andra återvändande tomhändt efter aflämnandet af post.

En rörande historia, som berättats mig, må här på tal om postföringen och dess faror till sist inflyta. Ett stycke från landsvägen vid Grisslehamn ligger ett berg, som fått namn af »Jan Matts-berget» och detta af följande anledning. Hustrun till en postmatros med namnet Jan Mattsson plägade, då hon hemväntade sin man från Åland, gå upp på toppen af detta berg för att hålla utkik efter farkosten och hade hvarje gång med sig en stor sten hvarmed hon anlade ett trappsteg, till dess hon så småningom hade byggt ett slags primitiv stentrappa ända upp till bergets krön. Och däruppe inrättade hon sedan af sten och torf ett bönealtare, där hon vid hvarje besök på berget knäböjde i bön för sin man. »Jag minnes,» skrifver min sagesman herr Beckman, »ännu det prydliga skick hvari denna plats befann sig 1861—63, vid hvilken tid den rara gumman afled». Hon fick således ej upplefva den tryggare postföring som infördes 1870, då posten till och från Grisslehamn ändtligen började fortskaffas per ångbåt. Båten hette »Postiljonen», välbekant på sin tid, och den fortfor att gå ända till 1880. Den nyare anordningen med ångbåtspost öfver Hangö till Stockholm hade då redan tagit sin början.

Min nyss nämnde sagesman omtalar äfven från samma tid en annan kvinna, som på helt andra grunder af mera materiel art bevaras i aktadt minne i Grisslehamn. Hon hette »Brita Stina», och hennes betydelse bestod däri, att hon uppförde en mängd byggningar och gjorde en mängd anläggningar, så att hon kan sägas ha varit för Grisslehamn ungefär detsamma som landshöfding Kræmer, enligt Gluntarne, var för Upsala. Ja, hon hade rent af byggnadsvurm, och hennes söner följde hennes exempel. Badhuset med väderkvarnsvingar är, bland mycket annat, deras verk.

Men bland de aflidna märkliga Grisslehamnspersonligheter, som där ännu lefva i godt minne hos folket, bör framför allt ej glömmas själfva »Grisslehamnskungen», den förut redan i förbigående omnämnde sjökaptenen August Lindström, Albert Engströms företrädare på »tronen», d. v. s. på Grisslehamns förnämsta och vackraste plats. Han gjorde sig känd både genom sina många smakfulla och originella anordningar på sitt vackert belägna ställe och genom sin gästfrihet. Den nuvarande »Grisslehamnskungen», ehuru långt öfverträffande den förre i originalitet och begåfning, påminner dock för öfrigt i sitt från folket afskiljda lif mera om »Kejsaren af Kina».

*

På återvägen till ångbåtsbryggan passerade vi ånyo den lilla obetydliga insjö, som jag i det föregående omnämnde. Vi fingo nu veta, att den hette »Lillsjön» och att den kanal eller rännil, som från denna utgår och som vi passerade på en landvägsbro, gräfts för att sätta den i förbindelse med hafvet, till föga nytta för öfrigt, ehuru meningen var att därmed förskaffa Grisslehamn en ny båthamn. Hade däremot ett förslag af en major Malmerfelt, som på sin tid var kommendant på platsen, gått igenom, så hade Grisslehamn fått en stor och duglig hamn. Han väckte nämligen förslag om att, dels i strategiskt intresse dels i sjöfartens, genomgräfva näset mellan hafsviken och Onöviken (inloppet från skärgårdssidan). Detta tycke man allmänt var en förståndig idé, men förslaget strandade dock, måhända af ekonomiska skäl, till skada för Grisslehamn, som icke ägde någon annan hamn än den lilla fyrkantiga, med stenkajer omgifna »sump», som på sin tid byggdes åt postjakterna nedanför tullhuset, och som ännu existerar. Under så dåliga hamnförhållanden förstår man, att Grisslehamn endast har närheten till Åland och Finland att att tacka för, att så mycken sjötrafik förr tog denna väg.

Det nuvarande Grisslehamn är, hvad folkmängd och rörelse beträffar, en liten obetydlig plats och torde väl näppeligen upplefva någon ny glansperiod. Folkmängdssiffran är blott omkring 70, flertalet af männen fattiga arbetare och fiskare. Det mest lönande fisket lär vara ål- och laxfiske. Den förut nämnda, vid inloppet anlagda »slipen», som tillhör »Koltransportaktiebolaget» i Stockholm, hvars verkställande direktör just är disponenten Nauclér, sysselsätter 25 à 30 arbetare. Om somrarna besökes Grisslehamn af omkring 70 à 80 badgäster, mest från Stockholm, och de tyckas alla trifvas godt på detta tysta och naturskönа ställe.

Platsen ligger dock väl mycket afsides, med ringa kommunikationer. Lång väg har folket också till kyrkan (Wäddö kyrka), icke mindre än 6 fjärdingsväg, så att denna väl härifrån knappt besökes annat än vid de stora högtiderna. Förr i världen under Grisslehamns glansperiod hade man åtminstone löjtnanternas obligatoriska gudstjänst hvarje söndag för soldaterna i kasernen, där äfven andra då kunde få vara med. Och sedan, när kommenderingen indragits, höll f. d. prästmannen, tullförvaltaren

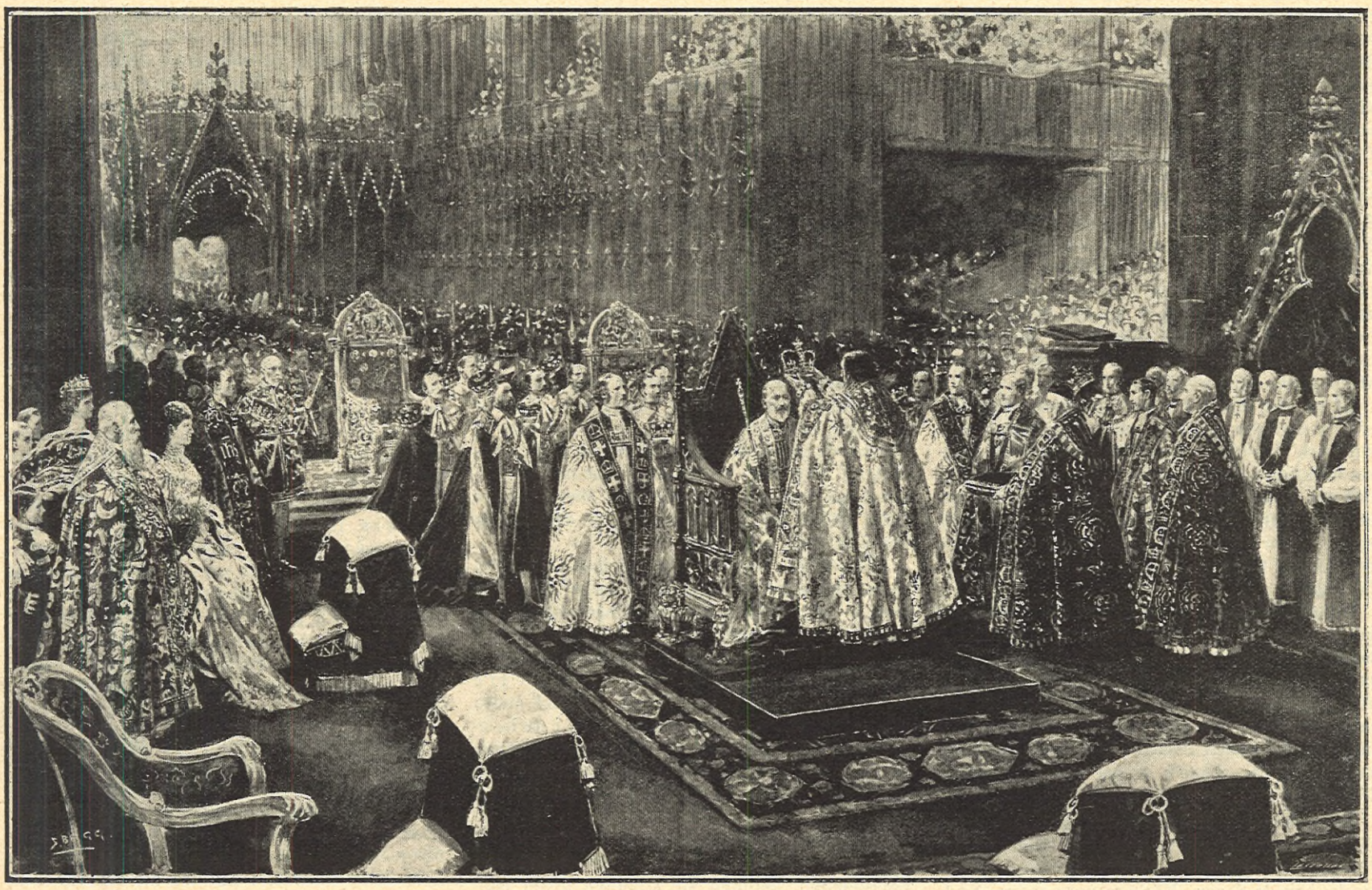

KRÖNINGSAKTEN I LONDON: ÄRKEBISKOPEN AF CANTERBURY KRÖNER KONUNG EDVARD VII I WESTMINSTER ABBEY. TILL VÄNSTER DROTTNINGEN PÅ EN SIDOTRON.

Unonius gudstjänst i den gamla kasernsalen, så länge han bodde kvar på platsen, — och att han skötte predikantbefattningen ännu bättre och uppbyggligare än löjtnanterna, lider väl intet tvifvel. Ja, en gammal Grisslehamnsbo har sagt, att man trängdes i den lilla salen för att höra honom.

*

Och nu bara några ord till afslutning af denna långa skildring, ty den måste dock få ett slut, liksom själfva färden i verkligheten fick det.

»Carl elfva» låg med ångan uppe och väntade otåligt på oss, när vi ändtligen anlände till den lilla bryggan; och då nu här jämte vännen Nauclér äfven några andra sommargäster i Grisslehamn, anförvandter till ett par af lustfararne, infunnit sig, så höjdes, så snart vi kommit ombord och kaptenen kommenderat »loss akter!», ett lefve och ett fyrfaldigt hurra för både Nauclér och hela Grisslehamn, hvilket genast besvarades af den förstnämnde med ett lefve och ett fyrfaldigt hurra för Öregrund, och så ångade vi i väg i den vackra sommaraftonen och anlände efter en treflig färd åter till Öregrunds kaj, alla belåtna med vår vackra och intressanta Grisslehamnstur — ja, jag för min del så belåten, att jag beslöt skildra den i tryck i Idun.

UR DAGSKRÖNIKAN.

FRÅN KRÖNINGEN I LONDON meddela vi i dagsnumret en bild, framställande det ögonblick då ärkebiskopen af Canterbury fäster kronan på konung Edvards hufvud. Då regalierna öfverbringats till konungen och han ifört sig kröningsmanteln, vidtog kröningsceremonien. Ärkebiskopen trädde framför altaret, tog kronan i handen, och ställde den därefter tillbaka under uttalandet af bönen: »O Gud, rättfärdighetens och sanningens krona, vi bönfalla dig, välsigna och invig denna din tjänare Edvard, vår konung.»

När dessa ord förklingat, hämtades kronan från altaret af biskoparne, assisterade af öfriga kyrkliga dignitärer, och räcktes till ärkebiskopen, som långsamt mottog densamma med båda händerna och satte den på konungens hufvud.

I samma ögonblick upplystes hela templet af oräkneliga ljuslågor, pärerna och härolderna satte på sig sina hufvudbonader, »God sawe the King» sjöngs af den församlade mängden, medan utanför luften fylldes af klockringning och kanonsalut.

*

NORDISKA JÄRNVÄGSMANNAMÖTET, en länk i kedjan af de många kongresser, som under innevarande sommar afhållits i hufvudstaden, är nu ett minne endast, men ett minne, som helt visst skall länge kvarlefva hos deltagarne.

Det var för Skandinavien viktiga kommunikationsfrågor, som afhandlades, medan samtidigt angenäma bekantskaper knötos och rekreerande utflykter i hufvudstadens omgifningar företogos.

Vi meddela i dagsnumret en gruppbild af deltagarna med deras damer, samlade till frukostmiddag å Saltsjöbadens restaurant.

*

K. S. S. S:s MÄLARREGATTA. K. Svenska Segelsällskapet anordnar i slutet af denna vecka en tre dagars regatta med kappsegling inåt Mälaren, hvarvid lysande fester förberedas i Västerås, Eskilstuna m. fl. platser. Vi torde i nästa nummer bli i tillfälle närmare återkomma till denna osedvanliga täfling, hvarvid en mängd dyrbara pris komma att utdelas. Bland dessa må särskildt nämnas det konstnärliga jubileumspris, som, med anledning af h. m:t konungens första deltagande i sällskapets expeditioner för 50 år sedan, skänkts af ett konsortium. Det utgöres af en $^1/_2$ meter hög statyett i silfver, framställande »Mälardrottningen», efter ritning af Victor Andrén, modellerad af hr A. Olsson och utförd af firman C. G. Hallberg. Vi lämna i dagens n:r en afbildning af det vackra konstverket.

HAN, SOM GICK TILLBAKA TILL SITT FOLK. AF MARI MIHI.

FORTS. FRÅN FÖREG. N:R

DETTA gjorde att alla hade reda på hvarandras skräpvråar och futtigheter. Då buro alla sitt hjärta på tungan. De vände sig ut och in till den grad samvetsgrant, att de inte lämnade någon den allra minsta gömma sluten i sitt inre, där en välvillig nästa kunde hoppas inneslutet något starkt eller stort eller skönt.

Flertalet af dem voro lidelsefulla esteter. De refvo sina hår när det gällde plyschramar, Makartsbuketter eller valnötsmöbler. Och Hugo Stadius fick småningom klart för sig att deras våningar därhemma uteslutande voro möblerade med scharlakansröda gungstolar, prerafaeliter och Böklins Todes-Insel.

Ibland satte de sig i en båt eller på en bergsknalle och dyrkade naturen. De talade med honom om förtoningar, regndis och malvafärgade stämningar tills han inte orkade följa med dem längre, utan stack händerna i byxfickorna, sköt in hakan och molteg under antagande af en min af dyster insiktsfullhet. Och då månskenet lät masterna af de i hamnen förtöjda båtarna kasta skarpa slagskuggor på land, berättade de honom att dessa i sin djärfva elegans påminde om ett penseldrag af Zorn.

Då de sutto vid frukosten, ropade de till hvar-

NORDISKA JÄRNVÄGSMANNAMÖTETS DELTAGARE VID SALTSJÖBADEN. A. BLOMBERG FOTO.

andra från de skilda borden: kära vänner, hvad skola vi taga oss före i dag? — Ty de voro afgjordt rädda för den dag som förestod. Och den som kunde lista ut det bekvämaste sättet att klubba ihjäl tiden, honom höllo de för den förste ibland sig, tills han reste sina färde. Men sedan bespottade de honom och kallade honom en dagdrifvare och en lätting.

Och så denna fasa för ensamheten! En badgäst, som kom dit och gick solo en vecka, togo de för en originell vettvilling eller en kontinental ficktjuf. Och de förtalade honom med full hals ända tills han dragits in i tranedansen och blifvit såsom en af dem. Då förläto de honom hans öfverträdelser och skänkte honom sina förtroenden i hopp att få hans egna i utbyte. — De voro rysligt besynnerliga.

De skilda kotterierna bekrigade hvarandra som fientliga indianstammar. Och ägde man i det ena lägret någon varelse, hvilken på minsta sätt kunde inrangeras som ryktbarhet, voro de lika svartsjuka om henne som moldavitiska hospodarer.

Men när Hugo Stadius såg omkring sig detta dyrbara, dåraktiga världslif, dessa skalliga, flinande salongsartister och dessa gaminaktigt uppsluppna damer, hvilka sade de allra lustigaste små entydigheter, då tänkte han med tacksamhet på de tysta skogarne där nordpå. Och han fick en förnimmelse af att det kanske ändå ej var här han skulle funnit henne sådan han en gång tänkt sitt lifs käresta med hennes barnsliga tankar, hennes fasta vilja, hennes få ord och hennes en smula stela skönhet.

»Nåja,» tänkte han, »både svärfar och svärmor ge nog med sig. Inte kan jag vara på något annat ställe än där jag blifvit ställd. Inte kunna de ge sig till att plantera en fura i en blomkruka.»

Nej, Lizzie trodde inte heller att det kunde komma i fråga, utan att allt nog skulle taga den riktning de önskade. Och för resten höll hon fast vid att det inte särdeles betydde huru det var, bara det var Hugo och hon. — Så skrattade de bort alla dumma allvarstankar.

En förlofning, som eklateras vid en badort väcker alltid en viss uppmärksamhet. Ty om också hvarenda en flirtar och sjåpar sig så mycket som helst, är det dock mera ovanligt att det blir allvar af leken.

Allmänna meningen var att jägmästare Stadius haft en oförskämd tur — fröknarna Valentin påstodo till och med att hans framgång varit oförtjänt alldenstund de hört att någon annan hört att någon annan hört att [illegible] gång skulle hafva varit kär i en flicka någonstans i Östergötland eller hvar det nu var. Hvad detta ägde för samband med att hans nuvarande förlofning skulle betraktas som en lycka, till hvilken han ingen rätt hade, är nog svårt att inse, men det får stå för fröknarna Valentins räkning. De skakade sina hufvuden och kallade Lizzie för det stackars förblindade barnet.

Ett ord för resten om fröknarna Valentin. Ty de höra till badortens trägnaste sommarfåglar och ingenting, som passerar, eller snarare, aldrig passerar undgår deras uppmärksamhet och, hvad värre är, deras hviskningsvis utkolporterade omdömen.

Det besynnerliga med fröknarna Valentin är att de endast åldrades till en viss tid. Sedan blefvo de med hvarje år oafbrutet yngre, blefvo sannskyldiga yrhättor, kammade sig à la Cléo och kostymerade sig på basarerna som neapolitanska fiskareflickor.

När Hugo Stadius fick se dem, hade denna förändring ytterligare utvecklats för att nå kulmen. Nu hade de tagit steget fullt ut, hade börjat från början och blifvit barn på nytt där de sutto på societetshusets veranda, kroniskt

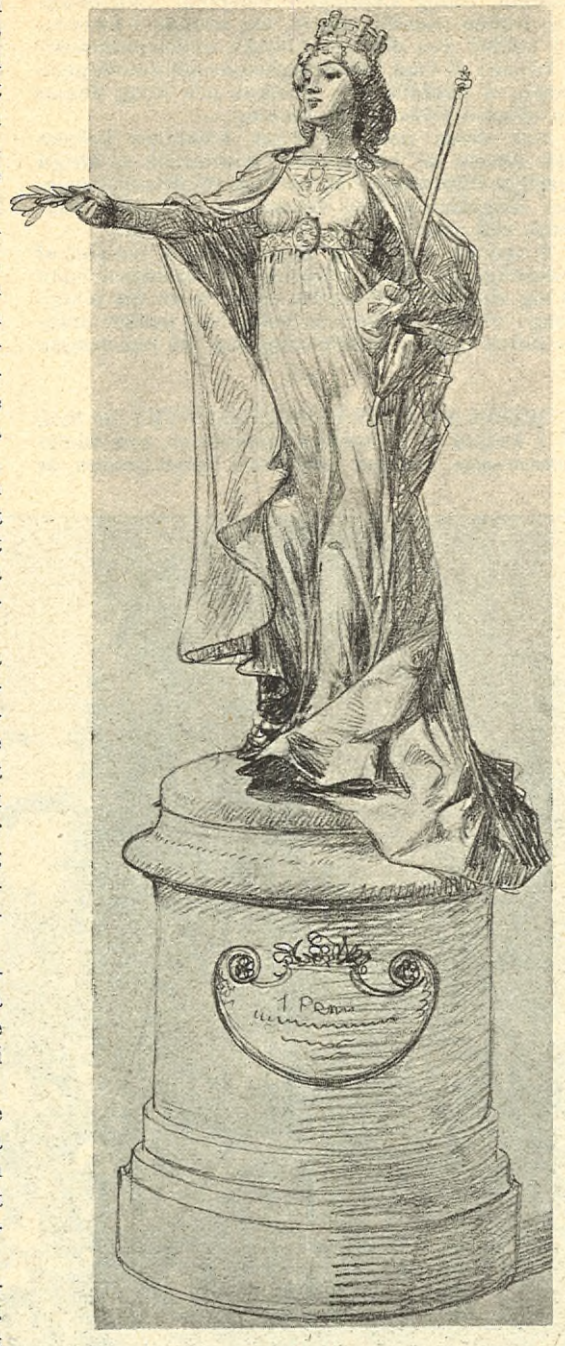

JUBILEUMSPRISET VID K. S. S. S:S »MÅLARREGATTA». »MÅLARDROTTNINGEN», STATYETT I SILFVER EFTER RITNING AF V. ANDRÉN, UTFÖRD HOS FIRMAN C. G. HALLBERG.

lallande om blommiga nätteldukskläddningar och värdigt afböjda giftermålsanbud.

La resignation, c'est la derniere réligion.

På landbacken hade Hugo och Lizzie det tämligen kvistigt med att rädda sig undan sitt larmande kotteri — det myckna talet om att nyförlofvade äro så odrägliga för sin omgifning tål nog vid en smula jämkning, ty ofta är det omgifningen som aldrig låter dem vara i fred. Men de hade ju hafvet rundt omkring sig. Och då det ej gälde fiske, utan då hon för glada vindar fick ila fram öfver de blå böljorna, hvilka lyfte båten på sina kraftiga ryggar för att låta den i hisnande fart och med skum om bogen skjuta ned i en vågdal, då älskade Lizzie hafvet. Då förstod hon, att det fanns en kärlek till det blida och ljufva, det trefna och hvardagsvanda, det med sippor kransade, men en annan till det vågsamma och vanskliga, till det bistra och kräfvande.

Hon sade till honom huru hon kände det, och han nickade som man nickar åt ett barn, hvilket förtror en hvar de bästa smultronställena finnas. Men han utvecklade aldrig hennes små funderingar, byggda ej vidare på hennes korthus. Han besatt den ordnjugghet och den oförmåga att följa andras tankesprång, hvilket mer än annat kännetecknar dem, som vuxit upp och mognat i ensamhet.

De skulle gifta sig till våren, var det bestämdt, och Lizzie räknade redan veckorna, fast höstblommorna ännu knappast börjat knoppas.

Han talade med henne om barndomen och om Mosjöholm, huru han vuxit upp mest som en vilde, huru gården sålts och hemmet splittrats efter faderns död. Men när så Mosjöholm gått honom ur händerna, hade han beslutat sig för jägmästarebanan. Ty bandet med skogarna kunde han ju inte bryta — »nej, det kunde jag ju aldrig bryta,» kom det mera omedvetet, ty han var knappast säker på sig själf längre och det förflutnas konturer begynte slöas.

Allting, det som varit och det som var, flöt tillsammans och blef till overklighet. Och då han åratal därefter i minnet genomgick de där veckorna, föreföll det honom som hade han inte varit med själf, utan läst det i en bok eller sett det på andra sidan rampen.

Ibland fann han att svärfar nog kunde ha rätt ändå. Hvad tjänade det till att bråka och släpa ut sig, när det så litet behöfdes. Världen var ju full med folk och kunde nog reda sig hans armar förutan. Han fick något af lotusätarens ödsliga lycksalighet öfver sig. Det var så skönt att lägga ihop ögonen, att höra Lizzies stämma och känna brisen från väster.

Men gubben Wilén fröjdades i sitt hjärta åt allt detta. Han betraktade Hugo med något af segrarens öfvermod och med något af den starkes förakt. Han hade aldrig ett ögonblick tviflat på utgången, och han såg huru Hugo med hvarje gången dag förlorade något af sig själf, huru han allt fastare fjättrades i sin lyckas hulda garn.

En morgon råkade Hugo kasta en blick i en tidning och fann en notis om att kvicksilfret redan en natt ramlat under nollpunkten i Hirvasvaara. Och dagen därpå fick han ett bref från sin vän provinsialläkaren.

»Den kommande vintern ger nog ej den sista efter i virkesomsättning,» skref denne. Efterfrågan på den utländska marknaden tenderar afgjordt till hausse. Följaktligen släppes den hyperboreiske Barrabam lös, och beten blir mera obegränsad än vanligt. Fartygen börja lägga upp inom en månad och skogsfolket gör sig redan i ordning att draga från kusten upp mot landet. Men ännu stå dina storstöflar tomma!»

*

»Jag upprepar ännu en gång att det är ett kapitalt misstag! Och jag begriper bara inte huru det kunnat blifva till ett slags dogm härnere att man ej skulle kunna flotta björk. Man fäller den om våren, medan safven är rikast och låter den ligga oaflöfvad — märk väl oaflöfvad — öfver sommaren. Då dunstar safven bort genom bladen och virket torkar. Sedan kvistas det ändligen på hösten och flottas påföljande vår. — Det är hela knepet, min bäste grosshandlare, alldeles hela konsten!»

Nu var jägmästare Stadius riktigt i farten. Han hade gjort bekantskap med en Göteborgsgrossör i trä, en medlem af de ortodoxa trakthuggarnes brödraskap. Han hade ju inte talat med någon skolad trämänniska på veckotal. Siffror, frakter och tumtal välde ur honomo så att han hvarken hörde eller såg.

»Nej, han såg alldeles ingenting tills Lizzie plötsligt stod framför honom.

»Men, Hugo då!. . .»

Utan att tänka därpå gjorde han en afvärjande rörelse åt henne. Så steg han upp och bjöd henne armen.

»Grosshandlaren ser att min fästmö enleverar mig. Hoppas att vi få fortsätta i afton.»

»Att du verkligen kan tycka att sådant där är något att disputera om, Hugo. Jag tycker sna-

Verksammaste och mest styrkande näringsmedel för vuxna och barn. Med glänsande resultat förordadt af läkare-auktoriteter. Stärker närverna och förhöjer kroppsbyggnadens alla delar.

SANATOGEN

Prospekt sändas gratis och franco genom Generalagenturen Josephson & Reteike, Göteborg.
Erhålles å alla apotek och kemikalieaffärer
Tillverkare: Bauer & C:o, Berlin S. O.

rare du borde vara belåten med att allt det där är förbi nu.»

»Allt det där förbi nu! — Men, mitt kära barn, det är ju mitt yrke, min lifsgärning. I framtiden skall du nog få erfara att jag måste ströfva omkring emellanåt hela dagar i skogarna eller vid flottningsplatserna. Och till middagen äro vi nog ofta så illa tvungna att se någon af de där träknopparna. För resten äro de inte så farliga som de se ut.»

»Men då vi bli gifta behöfver du väl ändå aldrig gå omkring i skogarna. För då skall du ju blifva chef för det där bolaget, som pappa brukar yra om.»

»Ja, det var ju så sant det. Nåja, det blir ju så mycket trefligare för dig. — Hvart behagar hennes nåd egentligen föra sin lydiga slaf?»

»Jag tänkte vi skulle gå till S:t Eriks park. Där brukar man då åtminstone få vara i fred en smula. Tycker du inte som jag att det är bra sällan vi få vara riktigt för oss själfva?»

»Ack, det hinna vi nog med, då vi blifvit gifta, må du tro. De flesta förlofvade sägas ledsna på hvarandra, innan de hinna dit. — Så mycket bättre för oss, när ej så är fallet.»

»Ja, men, ser du, jag tycker ändå...»

Ja, hon kunde alldeles inte få fram hvad hon tyckte. Dels var det alldeles för mycket, dels visste hon det knappast själf. Ibland hade hon en förnimmelse af att de eklaterat för tidigt. Hon hade ständigt drömt om en hemlig förlofning med alla dess förtjusande små listigheter, med ett meningslöst ord, sagdt åt alla, men förstådt af en, med en blomma bruten från någon särskild buske, med en dans, som man hellre satt öfver än gaf någon annan.

Hon tyckte nästan att det hade gått för lätt för dem. De hade inte haft några svårigheter att bekämpa, några hinder att öfvervinna. De hade ju knappast någon enda liten hemlighet för sig själfva — ja, och detta var ändå det värsta af allt att de aldrig kunde säga: »minns du» till hvarandra, att de ej hade något land fjärran från världen, dit endast de visste vägen.

Hon kom att tänka på Bibo. Hon förstod att det måtte varit med en oändlig ömhet han en gång älskat, att den kärlek, som gripit och brutit honom, måste varit en följd af de ljusblåaste galenskaper och den mest innerliga och ödmjuka dyrkan. Hon var nyfiken på hans historia, så mycket emra som hon visste att hon aldrig skulle få lyfta på den allra minsta lilla flik däraf.

Ty ingen kunde bevara en hemlighet som han — det var därför folk öfveröste honom med förtroenden. Hon visste att han var vingbruten, och att då han ofta slog omkring sig med dristig cynism, så skedde det för att freda sig från medlidsamma handtryckningar.

Så gingo de vägen framåt, Hugo och hon, sägande hvarandra de mest förbindliga småsaker, hvilka egentligen inte intresserade någon af dem det bittersta.

Plötsligt utbrast Lizzie, då de stodo vid Koldinukorset däruppe på klipporna:

»Om jag kastade mig i sjön härifrån, skulle du då ge dig efter och draga upp mig?»

»Snälla vän, du skrämmer mig! — Hvarifrån får du sådana där drastiska funderingar?»

»Svara mig, skulle du...»

»Nå men, huru kan du väl tvifla på det?»

Lizzie sänkte hufvudet. — Huru kan du väl tvifla på det. — Det lät så konversationsmässigt matt det där...»

»O, du tänker bara på ditt Norrland — jag ser det, jag ser det på dina ögon, då dina tankar gå dit. Jag är svartsjuk på det där landet. Du måste låta mig veta någonting om det. Du måste berätta om de fräsande forsarna, så att det går kalla kårar öfver ryggen på mig och om de djupa skogarna, så att jag blir mörkrädd och vill gömma mig hos dig — hos dig, Hugo, då!»

Och jägmästare Stadius bjöd till att beskrifva det för henne, han försökte till den grad energiskt, att han blef fysiskt trött. Men hans skildring var sådan som om en yrkesatlet tvungits att måla en tafla. Han borstade på med hela färglådan så godt han kunde. Men han kunde inte alls.

Nej, aldrig gick det att tala om skogarna så som han ville. Han visste inte rätt själf hvarför han älskade dem eller åtminstone kunde han ej göra reda därför. Utan då han kom in på det där kapitlet, rörde det sig mest om dimensioner och standard och blåmärkning. Det blef trä i stället för träd.

Därför var det honom ej ovälkommet, då de hux flux öfverföllos af en larmande hop ur deras eget kotteri. De ämnade sig ut till Tåudden för att titta på stormen — lotsbåten hade nyss kryssat ut till en holländsk koff — och de drogo de nyförlofvade med sig.

Det var ståtligt att se, huru de skilda vågorna vandrade mot land, huru de rullade ihop sig i en klargrön skumhöljd båge med ett dån, i hvilket gevärssalvor skulle druknat. Så störtade de till anfall mot granitklipporna, legion på legion, för att splittras i bränningar och piskas sönder till maktlös fradga.

Man tog märke på, huru långt skummet nådde fram och fattade posto ett par tum innanför gränsen för att nästa ögonblick se vattnet rasa alldeles invid ens fötter utan att hinna längre. I bland hände det likvisst att där kom ett vågberg, väldigare än de vanliga. Då gälde det att snabbt retirera. Men för det mesta blef det ej tid därtill. Och man stod plötsligt till knäna i bränningens sista ansträngnig, hvilken visserligen saknade kraft att krossa, men som åtminstone grundligt vätte ned. Så att då det blef tid att vända åter hem till middagen, var hela sällskapet mer eller mindre saltvattnadt. — Men, som Flo Leighton flämtade, där hono öfvermodigt skrattande ilade fram och tillbaka på de blanka, hala klipporna: — »det finnes ingenting mera uppåt än att dansa visa-vis mot ett haf i vrede!»

Man talade om aftonens konsert, om förra veckans basar, om morgondagens kappsegling, om lifvet och om döden.

Den norske diktarens entonigt dofva stämma sköt upp öfver sorlet och efter vanligheten lät han sina ord falla ett och ett som när man droppar vademecum i vatten.

»Ser de, döden, hvis end den bydes i sin grusomste form, er alligevel att fortrække foor det lykkeligeste Liv. Thi for mensken...»

Där bet Bibo tvärt af såsom han alltid gjorde när Gulliksen kom stickande med sina benrangelrier.

»Prat», sade han, »så länge det inte gör ondt någonstans och så man har några vissna sedlar i västfickan, så går det nog.»

»Bravo!» instämde friherrinnan von Brinck och klappade sina nästan alldeles genomskinliga händer, »bravo, det där är just min lilla filosofi. Aldrig hänga läpp och aldrig blåsa ut ljusen för sig.»

Hon hade ett sätt att skrika, skratta och hosta på en gång, hvilket helt enkelt biografierade henne. Hon hade de framskridet lungsiktiges ohejdade lefnadslust och öfverspända glädtighet; hon hade hållit på att dö i sex år nästan utan att veta af det själf. — De bröstsjuke äro dödens söndagsbarn. Och Louse von Brinck med sin skarpt begränsande rodnad, hvilken nästan föreföll rödkritad, med sin glänsande heta blick och med sin näsduk, som hon alltid mycket hastigt stoppat ner sedan hon fört den mot munnen, var visserligen den lyckligaste i sällskapet.

Förnämsta tvättmedel

äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS
Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS
Prima Tvätt-Tvål

Så gick då middagen, och äfven kvällen lyckades man göra kol på, tack vare en gasterande operasopran. Efter supén satt man som vanligt länge uppe och språkade vid kaffet.

Hugo Stadius hade fiskat upp sin förlorade trämänniskka. De knöto samvetsgrant ihop sin rådplägning, där den blifvit afklippt och fyrade på med sin sakkunskap och sina principer.

Lizzie bjöd till att skämta med de andra. Men i sitt inre kände hon hela förödmjukelsens bitterhet uti att stå så alldeles utanför något som låg honom så nära om hjärtat. Slutligen blef hon utledsen på alltihop och reste sig.

»Hugo, jag känner mig en smula trött och vill gå hem.»

Han såg förströdt upp på henne.

»Du får verkligen ursäkta mig, om jag ej gör dig sällskap. — Ser du, jag har en massa saker att göra upp med grosshandlare Stenstrup. — Men Bibo följer dig bestämdt — Bibo, han har ingenting annat att göra, han...»

De sista orden sades i en likgiltigt gäckande ton och med höjd röst, så att de uppfattades af allesamman. Han, som ingenting annat hade att göra hörde dem också. Men han var doppad i Styx för länge, länge sedan. Han upplät ej sin mun till att parera nålstynget, han ryckte inte ens på axlarna. Det var så med honom att man nästan fick hålla honom större räkning för hvad han inte sade, än för hvad han sade.

Han bara reste sig och bjöd Lizzie armen.

»Bibo,» sade hon med tonlöst trött röst, när han hjälpte henne på med kappan, »Bibo, svep om mig väl. Det blåser så kallt i kväll.»

*

Det är nog så, att det allra mesta af det som är något bevändt med har kommit till genom tänkande, aldrig på diskussioner, då man briljerar med fraser och fakta, icke ens två och två emellan, då man vanligen söker leta sig fram till sympati, utan just därigenom att en del besynnerligt folk — mestadels orakade tyskar — satt sig för sig själfva och riktigt stormfunderat.

Men man tänker aldrig riktigt med andakt, utom då man röker. En filosof som hatar tobak, biter sig i tummen. Utan nikotin hade aldrig Viktor Rydberg hunnit dit han steg.

Det säges med sanning att tobak är skadligt för hälsan. Men på sistone blifver ji allting så. Och hvad betyder det väl att vi andas tyngre, blott vi komma målet närmare.

Nu är det att märka, att piprökning förhåller sig till allt annat tobaksbruk ungefär som schack till räfspel. Det finnes ett ennerligare samband emllan det tända och det tändande hufvudet än skaftet.

Det ligger ett helt lif tecknadt i en pipa — från de första raska blossen till de yttersta tröga dragen, då det surrar i bottnen och det blir beskt och mödosamt att gå vidare. — Och de sista tobaksstjälkarna sedan, som man aldrig riktigt lyckats göra kol af. Tror du att han lig-

ger där alldeles för roskull, länsmannen, som han heter på fackspråket? Nej du, inte sätter han sig på tvären bara för roskull, inte. Han ligger där och vittnar om att det ändå finnes något, som aldrig ger sig, som aldrig resignerar och som aldrig tar reson, som bålet ej kan bränna, som blir äldre än sig själf, blir runan på stenen. — Och röken sedan, den vackra blå röken, som stiger upp och ringlar bort i lifvets enahanda grå — den vackra blå röken...

Hugo Stadius hade just stigit upp från frukostbordet. Han tände en pipa och satte sig att fundera. Så tog han en turlista, bläddrade i fåvitsko fram och tillbaka, slängde bort den och satte sig att stirra genom det öppnade fönstret.

Bäst det var kom där en geting insusande, surrade dristigt ett par slag mellan väggarna, dunsade mot en trymå och ett par blanka kakelugnsluckor, fick så syn på strösockerskålen och slukade hastigt en mun. Jum, jum! Det smakade bättre än klöfversöta, ja, verkligen mycket bättre! Och så rände han ännu en gång gadden i det ljufliga hvita.

Men älskade han socker, så älskade han i alla fall solskenet ännu högre, och så bar det af mot fönstret igen — dung, dung!...

Hvad var det — — HVAD VAR DET?

Han blef både arg och rädd. Han flög upp och ned, fram och tillbaka. Så stannade han och gick. — Besynnerligt, högst besynnerligt! — Det var ju ridikylt, men han promenerade på alldeles bara luften precis lika stadigt som på en logvägg, medan en kålfjäril sorglöst fladdrade sex tum ifrån honom utan att det fanns någon vån till att sticka henne. Sinnet rann på honom och han började åter att i lössläppt raseri surra upp och ned, upp och ned utan möjlighet att kunna lösa den genomskinliga gåta, som skilde honom från kålfjäriln och ligusterhäcken.

»Stackars sate,» tänkte jägmästare Stadius, »han vill tillbaka till sitt folk och han förstår inte hvad det är som spärrar vägen för honom dit.»

Så föste han försiktigt den vingade varelsen till det andra fönstret, det öppnade, och i hvinande fart sköt getingen ut i solskenet, tvänne munner socker och en erfarenhet rikare än han inkommit.

Men Hugo Stadius tog sin hatt, höll den ett ögonblick i handen, medan han funderade. Han kände sig alldeles som under skoltiden, då det gälde att på lördagsmiddagen visa upp en anmärkning för den stränge fadern. — Det steg, som m å s t e tagas är alltid tungt.

Skulle han skrifva — nej, det vore fegt. Det finnes intet sämre sätt att meddela sig på än skriftligen. Ett par ord räcka vanligen mycket längre än ett vidlyftigt utlåtande, och en enda liten handtryckning k a n vara bättre än alla världens bläckiga bref.

Så tog han på sig hatten och gick ned i societetshuset för att söka någon. Han fick ej rätt på henne, men gubben Wilén satt i tidningsrummet och gladde sig åt börsnoteringarna.

»Vet farbror hvar Lizzie håller till?»

»Ja, hon är hemma. Hon kände sig en smula krasslig och gick och lade sig en stund — men du är visst inte riktigt kurant du heller, tror jag. — Vet du af att Liarydsaktierna stiga? Det är inte illa, du. — När jag kom öfver dem för elfva år sedan, ville folk knappast hafva dem till skänks.»

»Låt oss göra ett par slag i parken. Det är något jag ville tala med farbror om.»

»Hjärtans gärna, kära bror, hjärtans gärna.» Nej men, Hugo, det är då sannerligen något riktigt på tok med dig i dag!»

»Ja, det är nog så. — Det är —» och så kastade han sig handlöst midt i saken.

De promenerade en halftimme tillsammans.

(Forts.)

KUNGL. TEATERN har denna vecka börjat sitt nya spelår med uppförandet af Mozarts »Trollflöjten», som efterföljts af »Lohengrin».

Att hr Forsell engagerats att från den 15 september uppträda under ett par månaders tid är en underrättelse, som säkerligen kommer att glädja en hvar musikvän, liksom man ock borde kunna hoppas att detta engagement blir stadigvarande äfven för framtiden.

DAMERNAS MUSIKBLAD N:R 15—16 (dubbelnummer för augusti månad), utgifvet af fru *Ellen Sandels*, har utkommit och innehåller ej mindre än sju kompositioner, nämligen Andante ur »Skapelsen» af *J. Haydn*, »Skördefesten», för fyra händer, op. 112 n:r 9, af *Ludvig Schytte*, »Sommarflirt», polka-française, arr. för »D. M.» af *Gurli*, Romance af *H. Adolphi*, »Scéne de Ballet», op. 42 n:r 2, af *Géza Horwáth*, »Till paraden», kavallerimarsch, op. 327 n:r 55, af *Carl Bohm* samt »Venjerka», rysk dans af *Chvatjeba*. Textafdelningen innehåller en intressant uppsats om Franz Liszt i Rom, »Gryning och solnedgång», behandlande tonsättaren Felix Mendelssohn-Bartholdis och skalden Goethes förhållande till hvarandra, »Pastejpojken», en biografisk episod om en berömd italiensk sångare m. m.

Utgifvarinnan af Damernas Musikblad, fru Ellen Sandels, vistas för närvarande i utlandet i ändamål att med musikförläggare och kompositörer knyta förbindelser, som kunna blifva af nytta för Musikbladet. Hon återkommer i början af september.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

FACKSKOLAN FÖR HUSLIG EKONOMI I UPSALA.

(Föreståndarinna: fröken Ida Norrby.)

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 24—30 AUG. 1902.

S ö n d a g: Vindsorsoppa; färserad gädda med kräftsås; stekt kyckling med salader; klarbärskompott med grädde.

M å n d a g: Stekt gödkalflefver med potatis och lingon; äppelmos med mjölk.

T i s d a g: Oxrullader med potatis; petits-choux med grädde och sylt.

O n s d a g: Vegetariansk morotspuré; kromgädda med potatis.

T o r s d a g: Rimmadt fårkött med stufvade morötter; filmjölk.

F r e d a g: Oxsvanssoppa; äppelkaka med grädde.

L ö r d a g: Köttbullar med potatis; nyponsoppa.

RECEPT:

F ä r s e r a d g ä d d a (f. 6 pers.). 1,4 kg. gädda (600 gr.) skrapadt fiskkött, 300 gr. smör, 40 gr. hvetemjöl, 6 dcl. grädde, 4 ägg, 1 msk. salt, en half tsk. hvitpeppar, (socker), 1 ägg till pensling, 2 msk. stötta skorpor, 2 msk. smör.

B e r e d n i n g: Gäddan fjällas och uppskäres i ryggen, skinnet afflås försiktigt, och köttet jämte benet och inälfvorna utskäras. Skinnet hopsys med blessyrsöm, hvarvid en liten öppning lämnas uppe vid hufvudet. Fiskköttet skrapas (intet ben får medfölja) och drifves jämte smöret tre gånger genom köttkvarn, hvarefter det stötes i stenmortel, tills massan är fin och sammanhängande. I ett fat blandas äggulorna, mjölet, grädden och kryddorna; när det är väl omrördt, inarbetas matskedvis af den stötta fisken. Färsen arbetas därefter omkr. 1 tim., då de till hårdt skum slagna ägghvitorna nedskäras. Färsen afprofvas och fylles genom korfhorn i det förut beredda skinnet. (Fisken får ej fyllas för full, genom den uppslagna ägghvitan sväller färsen, och fisken spricker lätt). Gäddan penslas därefter med ägg, beströs med stötta skorpor och stekes i ugn omkr. en half tim. Serveras med kräft- eller hummersås.

S t e k t g ö d k a l f l e f v e r (f. 6 personer). 1 kalflefver, 1 hg. späck, en msk. salt, en fjärdedels tsk. hvitpeppar, 1 maghinna, 2 msk. smör 4 kkpr. gräddmjölk.

S å s: 1 half msk. smör, 1 msk. mjöl, lefversås, 2 msk. rifven mesost, salt, hvitpeppar, socker.

B e r e d n i n g: Lefvern tvättas och får ligga i vatten 1 fjärdedels tim., späckas därefter tätt med späcket, skuret i strimlor och rullade i salt och peppar, inlindas i maghinnan samt brynes i smöret. Den spädes därefter med gräddmjölken. Locket hålles väl tillslutet under stekningen, hvartill åtgår omkr. 1 tim. Såsen vispas emellanåt för att ej skära sig. Då lefvern är stekt, borttages maghinnan; lefvern skäres i tunna skifvor och upplägges på karott. Såsen beredes enligt allmänna regler för såser och hälles öfver lefvern.

Oxrullader (f. 6 pers.). 1 kg. benfritt innanlår, 1 o 1 halft hg. späck, 1 liten msk. salt, 1 tsk. stött hvitpeppar, 2 msk. smör, 1 msk. mjöl, 1 lit. buljong eller vatten.

B e r e d n i n g: Köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten. Det skäres i tunna skifvor, som bultas och beläggas med tunna, kryddade späckskifvor, hoprullas och omlindas hårdt på tvänne ställen. De nedläggas tätt intill hvarströs med mjölet och brynas öfver stark andra i en smörbestruken kastrull, bevärme under omskakning. Rulladerna spädas därefter med den kokande vätskan och få sakta steka med tätt slutande lock, till dess de vid profning med vispkvist kännas möra. De uppläggas högt på karott, och såsen hälles öfver.

P e t i t s - c h o u x (f. 6 pers.). 3 dcl. vatten, 106 gr. smör, 2 tsk. socker, 106 gr. hvetemjöl, 3 ägg.

T i l l f y l l n i n g: 3 dcl. tjock grädde.

B e r e d n i n g: Vatten, smör och socker få koka upp, mjölet ivispas, och smeten får koka, tills den släpper pannan. Då mesta hettan afgått, iröras äggulorna, en i sänder. Sist nedskäras de till hårdt skum slagna ägghvitorna. På väl rengjorda och smorda plåtar lägges med en matsked stora klickar af smeten. Kakorna gräddas i god ugnsvärme; ugnsluckan bör ej öppnas förrän efter 10 min. Då bakelserna kallnat, skäres ett lock i dem och de fyllas med någon kräm eller vispad grädde.

S t u f v a d e m o r ö t t e r (f. 6 personer). 1 kg. morötter, 1 half msk. smör, 2 msk. mjöl, vatten, 4 msk. hackad persilja, socker och salt.

B e r e d n i n g: Morötterna skrapas och tvättas, skäras i ungefär 5 cm. långa och 1 cm. breda strimlor. Smöret smältes i en kastrull, morötterna fräsas häri, men få ej brynas, och mjölet strös öfver. Vattnet tillsättes, och morötterna få koka, tills de äro mjuka. Strax innan de äro färdiga, ilägges den hackade persiljan. Stufningen afsmakas och serveras.

Ä p p e l k a k a (f. 6 pers.). 1 tjugufemöres kryddbröd (ej för färskt), 2 lit. äpplen, 2 kkpr. socker, 2 hg. smör, 3 msk. stötta skorpor.

B e r e d n i n g: Brödet rifves samt fräses i 2 tredjedelar af smöret. Äpplena skalas, skäras i bitar och kokas tillsammans med sockret och litet vatten till mos. En form eller gjutpanna smörjes med smör och beströs med de stötta skorporna, och i denna lägges hvarftals af det frästa brödet och äppelmoset. Första och sista hvarfvet skall vara bröd. Det sista hvarfvet belägges dessutom med resten af smöret, fördeladt i flockar. Kakan insättes i medelmåttig ugnsvärme att gräddas omkr. 1 half tim. Uppstjälpes och öfverströs med socker samt serveras med grädde eller vaniljsås.

LÄKARERÅD

ENHVAR af Iduns läsarinnor äger att å denna afdelning erhålla fria läkarråd. Förfrågningar insändas till redaktionen med påskrift: »Till Iduns läkare».

SIF. 1) Se svar till Besvärad i n:r 5. 2) Oss veterligt intet att göra. 3) Nej, men märkena bruka dock väsentligt minskas med tiden.

NEMESIS. 1) Nej. 2) Se svar till Selma här nedan. 3) Ja, svar till Götha i n:r 14. 4) Ja, troligen.

SELMA. Se svar till Z—A i n:r 1 och till Lady S. i n:r 4.

N—S. N—S. Nej, det finnes icke; följ emellertid noga föreskrifterna för Maj 2) i n:r 9.

B. A. D. 1) Kallvattenkurer: Hjo, Mösseberg, Nybro, Söderköping, Södertelge m. fl. 2) I hemmet torde ni lämpligast fortsätta med dessa duscher. 3) Nej.

Ovalin,
Nytt, patenteradt äggkonserveringsmedel.
Föreståndarinnan för Fackskolan för huslig ekonomi i Upsala, fröken Ida Norrby, intygar den 31 januari 1902, att af ägg, som i början af oktober 1901 konserverats med Ovalin, hvitan godt kunnat slås upp till skum samt att äggen för öfrigt i likhet med färska ägg kunde användas såväl till förvaring som stekning och löskokning (förvaringstid 4 månader).
Lektorn vid Ultuna Landtbruksinstitut Hr E. Peterson, intygar, att ägg som konserverats med Ovalin och förvarats 1 år och 3 dagar vid prof visat sig lika med färska ägg såväl till smak, lukt och utseende, samt att efter kokningen intet spår af det använda konserveringsmedlet kunde upptäckas.
Aktiebolaget OVALIN, Upsala.
Partiförsäljning genom Henrik Gahns Aseptin Amykos Aktiebolag, Upsala & Stockholm.

Göteborgs Kexfabriks Pistage Wafers
rekommenderas specielt!
(3)

A. B. FREJA-MAGASINET
Specialaffär för Damartiklar
STOCKHOLM
FÖRSÄLJNINGSLOKALER:
18 HUMLEGÅRDSGATAN 18
29 DROTTNINGGATAN 29
KONTOR och LAGER:
18 HUMLEGÅRDSGATAN 18

BRA FÖRTJÄNST på Vy- och illustr. Brefkort. Insänd något af nedanstående belopp till *John Fröberg, Finspong,* erhållas 20 sorterade kort till 60 öre, 50 sorterade kort till kr. 1,10 och 100 sorterade kort till kr. 2,—, 500 sorterade kort kr. 9,—, 1000 sorterade kort kr. 17,—, samt dessutom prof-ver å Visitkort m. m.

OROLIG, 25 ÅR. Se svar till Ckr i n:r 6 och till Lady S. i n:r 4.

OLGA R. Se svar till I. D. 1) i n:r 5. Viktigt är dock att därjämte söka utforska och behandla den inre orsak, som därvid förefinnes.

D:r —d.

FRÅGOR

ENHVAR af Iduns läsarinnor äger att å denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekretsen. Äro frågorna af den art, att de rätteligen höra hemma i annonsafdelningen, intagas de dock icke.

N:r 410. Vill någon upplysa oss om, huru vinfläckar uttagas på hvitt ylle?

Hildur och Agda.

N:r 411. Vid begagnandet af ylle närmast kroppen har jag ådragit mig en klåda ,som fortfar, fastän yllet för länge sedan är aflagdt. För litet att besvära doktor med. Vore tacksam för ett enkelt medel.

Skånska.

N:r 412. Finnes i Göteborg någon kurs i linnesömnad, motsvarande Karin Ugnérs i Stockholm?

Ung husmoder.

N:r 413. Finnes det någon svensk tidning för försäkringsverksamhet, hvarigenom man kan erhålla kännedom om teori och praxis i de olika grenarna däraf, särskildt lif-, brand och sjöförsäkring? I utlandet lär det finnas sådana tidningar.

Intresserad.

N:r 414. Kan någon gifva mig upplysning om något välkändt sånginstitut i Paris, där man ej allenast får undervisning i sång, utan äfven i plastik, scenvana m. m.?

En (kanske) blifvande diva.

N:r 415. Kan någon upplysa mig om hvarest jag kan få köpa mjölkstereliseringsapparaten »Sanitär», Kellgrens (bergs?) patent.

Maja-Lena.

N:r 416. Hvad äro villkoren för att blifva antagen såsom elev vid diakonissanstalten i Stockholm? Hvilken ålder? Till hvilken skall jag skrifva för att erhålla prospekt?

Ida.

N:r 417. Vill någon upplysa mig, om det finnes någon gammal konstnär, som målat öfver ämnet »Pyramus och Thisbe, och i så fall huru och när?

Brålandatös.

gärna önskade att komma bort några
N:r 418. Jag är en ung flicka, som månader eller något år. Kan någon gifva mig upplysning på någon skola, anstalt eller dylikt, som jag på nämnda tid kunde genomgå, och möjligen få någon nytta af, ifall jag vid mognare ålder kommer att ingå i missionens

»Ö».

tjänst.

N:r 419. Hvilka kunskaper i musik fordras för att komma in vid Musikaliska Akademien? Huru lång är kursen, och hvad kostar den?

Tutti.

N:r 420. Hvem har byggt Borgholms slott? Hvilket år? Hvilka voro de första herrarna till Borgholms slott?

Yes.

N:r 421. I Harald Wieselgrens »I gamla dagar och i våra »står vid mimearunan öfver Intendenten och balletkompositören August Beurnonville, död i Köpenhamn 1879, att han var gift med Helena Håkansson från Landskrona. Finnes någon, som kan ge några upplysningar huruvida några släktingar till henne ännu bygga och bo i sistnämnda stad?

Landskronit.

N:r 422. Kan någon säga, om Malin Ödman, som skrifver bl. a. i Allers familj-journal, är släkt till lektor A. P. Ödman ? Har han gifvit ut någon bok? Har han skrifvit under prerodongen, och i så fall hvilken?

Undrande.

Starkaste · TANGENS · NYHETER · Elegantaste mönster · Guldmedalj: MALMÖ 1896 · STOCKHOLM 1897 · BERGEN 1898 · fyrtrådiga Gardiner · SVENSKT FABRIKAT

SVAR

ENHVAR af Iduns läsarinnor uppmanas lifligt att till inbördes nytta i mån af förmåga besvara insända frågor. Svaren insändas till redaktionen, och angifves all tid tydligt nummer å den fråga de gälla. Åt de tre af våra läsarinnor, som under årets lopp tillfyllestgörande besvarat det största antal frågor, komma vi som en uppmuntran att vid dess slut utdela tre pris, hvartdera bestående af 25 kronor. Förden skull bör en hvar, som insänder svar, alltid underteckna med samma signatur.

N:r 278. Låt bli att använda salubrin till håret. Att tvätta hufvudet hvar fjortonde dag är tillräckligt. Trösta er för öfrigt, det är ej alls fult med grått hår, det är värre om det blir grönt, såsom det händer ibland, då de mycket utpuffade »hårmedlen» anlitas.

Olga.

N:r 279. Har man bensin, behöfva handskarna blott dränkas däri för att bli rena. Men eljes kunna ljusa handskar och förnämligast hvita tvättas på så sätt, att man antingen påtager dem en i sänder eller ock på särskildt gjord handskpinne uppträder ett finger i sänder, doppar en yllelapp förut i söt mjölk och gnider den sedan mot silkestvål, hvarefter man med denna lapp tvättar handskfingret från spetsen och nedåt. Lappen bör ofta doppas om och gnidas mot tvålen, och man bör ej för länge tvätta med samma ställe på lappen, utan byta om, ty all smuts stannar däri. Kulörta handskar förlora litet i färgen, där man måste gnida mycket.

Karla Rönne.

N:r 280. Rantens skofabrik, adress Ranten, tillverkar och försäljer sandaler. Endast fotens längd behöfver såsom mått uppgifvas.

Olga.

N:r 284. Goda pepparkakor: 1 tredjedels lit. sirap kokas och tillsättes med 1 tredjedels lit. skirdt smör; då sirapen är ljum, rör man i 4 äggulor, 20 gram sötmandel, 10 gr. bittermandel och 2 teskedar pottaska; nejlikor och kardmummor tillsättas efter smak.

Welleda.

— Karin kanske har Zetterstrands kokbok eller kan få låna den af någon. Däri stå »små bruna pepparkakor» utmärkt beskrifna. Era kakor »falla ner» därför att ni öppnar ugnsluckan för snart. Gör man det, så lyckas man aldrig få riktiga pepparkakor, hivlken beskrifning man än begagnar. Låt luckan vara stängd så länge som möjligt. Låt hellre en kant på plåten stå tom, än att riskera att få alla platta.

Frun i stugan.

N:r 284. Här har Karin ett par beskrifningar på utmärkt goda pepparkakor:

1) 3 deciliter (1 kvarter) brun sirap kokas upp med 213 gram (ett halft skålpund) brunt pudersocker och 2 matskedar finskurna pomeransskal. Röres tills det svalnat, hvarefter iblandas 5 äggulor, som vispats med 5 matskedar söt grädde, 8 a 9 matskedar smält smör (213 gr.), 1 tesked stötta nejlikor, 2 tsk. kanel, 2 tsk. kryddpeppar, 2 tsk. ingefära, 12 gram i en sup brännvin upplöst pottaska samt 850 gram (2 skålpund) godt hvetemjöl, hvaraf något lämnas till utbakning. Då degen är väl blandad, ställes den i kallt rum att stelna minst ett dygn. Ej för sval ugn vid gräddningen.

2) 4 hela ägg vispas med 75 gr. (18 ort) socker, därefter ihälles 3 dcl. (1 kv.) brun sirap, litet mjölk, 6 skedar smält smör, så litet mjöl och 2 strukna teskedar i brännvin upplöst pottaska, sist mjöl. Pomeransskal, nejlikor, kanel.

3) 425 gr. brun sirap, 258 gr. (60 ort) smält smör, en half tekopp pudersocker, 2 ägg, 2 tsk. natron, 1 vinglas konjak, en half tsk. ingefära, 1 tsk. hvitpeppar, 1 tsk. nejlikor, 1 o. 1 half tsk. kanel, 10 st. kardemummor, 2 rifna pomeransskal, hvetemjöl som till en hård deg.

Olga.

N:r 287. Någon har förut i Idun besvarat en fråga angående dessa örontrummor, och förklarat dem ej göra ringaste nytta. Vänd er till en skicklig läkare, doktorerna Håkansson eller Setterblad i Stockholm, så får ni pålitliga råd angående den apparat ni lämpligen bör använda.

N:r 287. Ni tyckes ej hafva adresserat brefvet riktigt. Adressen är som följer: The Nicholson institute, Longcott, Gunnersburg, London, W. D:r N:s örontrummor hafva gjort stor nytta i många fall af döfhet.

Welleda.

— Vänd er till S. Sommer, Kurfurststrasse 109, III etage Berlin W. eller till The international aural Clinic 596 La Salle Ave, Chicago III U. S. A.

N:r 289. Helst bör ni genomgå Dramatiska teaterns elevskola, n. b. om ni ej saknar »gnistan», ty medelmåttor finnas i mängd och måste bestämdt känna sig bra otillfredsställda med sig själfva och den bana de valt. Naturligtvis kan ni äfven få privata lektioner i deklamationskonst — fru Anna-Lisa Hvas-

Ledig annonsplats!

Köp svart Siden!

Begär mönster af vårt garanterade solida siden från **90** öre till **13** kronor pr meter.

Specialitet: **Nyaste sidentyger för brud-, sällskaps- och promenadtoaletter,** äfven kulörta och hvita.

Vi sälja i Sverige **direkt till privata** och sända de utvalda sidentygerna **tullfritt** och **franko** till bostaden.

Schweizer & Co., Luzern (Schweiz).

— Siden-Export. —

Sundsvalls Enskilda Bank
2 A Kungsträdgårdsgatan 2 A.
Sparkasseränta 4 proc.

Tandläkare
John V. Lindh-Hygrell,
17 Karlavägen 17.
Praktiserar under sommarmånaderna vid Furusund. Allm. Tel.

Tandläkare Sjöquist
6 Sturegatan 6. Riks 4591. Allm. 5463.
Rådfrågning 2—3.

Tandläk. Elias Widfond
25 Regeringsgatan 25.
Träffas kl. 10—2 och 1/2 5—1/2 6 e. m.
Plomb. och insättning af artificiella tänder.

Min nästa (ett-åriga)
kurs för damer i massage och sjukgymnastik
börjar 1 okt. (N:r 29 Regeringsgatan). Närmare genom prospekt.
Adress från 1 sept. till 30 april: Stockholm, Saltsjöbaden. Från 1 maj till 31 augusti: Carlsbad, Böhmen.
D:r Emil Kleen.

Damhårarbeten.
Peruker, Benor, Flätor, Länkar m. m. i tusental. Insänd hårprof så erhållas flera arbeten att välja på. Obs. Vi signera ej postpaket med **'Hår'**. Herr och Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgat. 58.

Doktor J. Arvedsons Kurs
i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk gymnastik.
medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens och rättigheter, som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.
Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran genom D:r **J. Arvedson,** adr. Strömsborg, Stockholm.

Toalettmedel.
Till att hålla huden, håret och tänderna rena och friska är Salubrin det bästa medel, det är giftfritt och verkar uppfriskande samt har en särskild förmåga att intränga till sjukdomshärdar och antiseptiskt påverka dem.
Oafbrutet vinner Salubrin allt större användning i samma mån som det blir kändt och köpare icke åtnöja sig med att försöka underhaltiga och skadliga efterapningar. Efterse därför uppfinnaren fil. doktor P. Håkanssons namn å etiketterna och läs bruksanvisningen.
Salubrin tillhandahålles i parfym-, speceri- och färgaffärer. Partilager hos **Geijer & C:o, Stockholm.**

GOSS-KOSTYMER
bäst och **billigast** från
AXEL JOHANSSON,
Regeringsgat. 65 Stockholm.
Begär illustr. priskurant.

Finare affär att öfvertaga
för bättre frunt. i liflig stad, i S. Sverige. Präktigt lager, utmärkt läge (25-årig på platsen), stor burgen kundkrets, äfven på landet. Kontanter fordras. Svar till »Nu genast», Iduns exp.

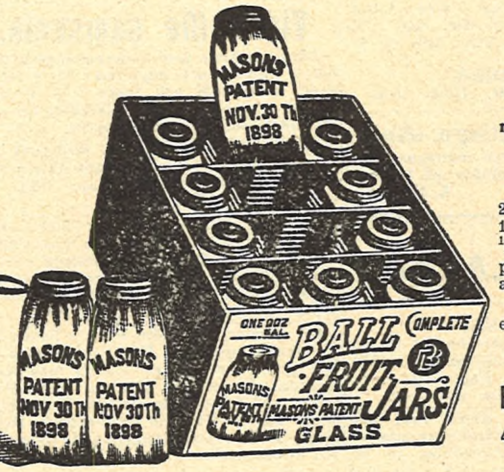

Balls Syltburkar
med metallock och gummiring
Absolut lufttäta.
2 liters pr st. kr. 1: —
1 » » » » 0: 70
1/2 » » » » 0: 55
packade 1 duss. i lådan af hvarje storlek.
Sändes som efterkraf eller postförskott från
Göteborgs Bosättningsmagasin,
44 Östra Hamngatan 44,
GÖTEBORG.

Prenumerera å
Barngarderoben
alla mödrars ovärderliga skatt och hjälpreda, som utkommer en gång i månaden med ett 8-sidigt num mer, innehållande bortåt **ett hundratal illustrationer** öfver allt som hör till barnens dräkt, från de spädaste åren till vuxen ålder, och åt följdt af **en stor dubbelsidig mönsterbilaga.**

Pris för halft år
kr. 1:60.

Stockholms Dagblad
Morgon- och Aftontidning.
Observera Stockholms Dagblads rikhaltiga, lättlästa, illustrerade
Söndagsnummer.

INTET GOLFDRAG eller SKUROS mera om man använder FORSHAGA LINOLEUM MATTOR

Läs och märk!
Af alla ekmöbler fås de bästa från **Ekmöbelfabriken i Nyköping.**
Begär priskurant.

Örebro

Marzipan-Wafers

mycket fina!

ser-Engelbrekt har gifvit sådana, likaså fru Hedvig Winter-Hjelm, Kammakaregatan 41. Ni kan ju genom någon tids undervisning utröna och få bedömdt era anlag.

En fröken Svensson har i Stockholm för ett par år sedan öppnat ett privat institut för utbildande af elever, hvilka sedan önska gå in vid teatern. Föredrar ni att genast gå in vid »Dramatens» elevskola, bör ni vända er till intendenten Nils Personne, som lämnar alla upplysningar.

Olga.

N:r 290. En utmärkt beskrifning på förfarandet vid fåglars uppstoppning finnes införd i Sv. Jägarförb. Nya tidskrifts sjuttonde årgång af år 1879, sid. 148. Ögon af glas brukar man erhålla hos någon konservator, t. ex. Joh. Sundberg, Grefturegatan 24 c?, Stockholm, m. fl. Dock är svårt att lära sig stoppa efter beskrifning. Man vill då gärna fästa benen för lågt och få skuldrorna för höga m. m. I stället för den farliga arseniksåpan säges en sats af 100 gram glycerin, 4 gr. salpeter och 4 gr. kolsyradt kali vara verksam såsom konserveringsmedel.

Nalle.

N:r 292. Det är väl bäst att ni vänder er till någon större, välkänd syatelier, så t. ex. fröken Lundins, Tunborgs, fru Nicodemus, fru Örns m. fl.

Olga.

N:r 293. De, som äro behäftade med denna åkomma, måste lefva regelmässigt, dricka mycket vatten och äta frukt, helst syrliga äpplen; de böra undvika feta, rökta, starkt salta födoämnen samt spirituösa drycker. För öfrigt bör man ej söka fördrifva dylika utslag för häftigt och med våldsamma kurer, ty farliga följdsjukdomar kunna då uppstå. Till invärtes bruk begagnas med fördel te af qvasved (dulcamara). Man tager 12 gr. qvasvedsstjälkar till 1 lit. vatten; af detta te dricker man ett par koppar morgon och afton.

Welleda.

N:r 293. Mot reformar; 1 tredjedels ort svafvelsyrad zinkoxid, 2-tiondels ort blysocker blandas med destilleradt vatten. Härmed tvättas reformarne 4 a 5 gånger om dagen.

Olga.

N:r 294. För urtvättandet af fläckar på kläde användes mestadels bensin.

Welleda.

N:r 294. Mot trämask, ty det är väl sådan ni menar, (de lämna ett fint, mjölaktigt stoft i de små hål de förorsaka i träet) är bäst att med en liten gummispruta först blåsa bort allt damm och »trämjöl» ur hålen och sedan penlsa med outspädd benzin. Denna procedur får naturligtvis upprepas några gånger.

Fläckar på ljusa tyger borttagas sålunda: rundt kring fläcken strös ett lager af rent potatismjöl, på själfva fläcken hälles litet benzin (skall vara så rikligt med mjöl, att det förhindrar benzinen att lämna en ring efter sig på tyget). Härefter gnider man med en lapp, helst af samma tyg, tills fläcken försvinner, mjölet borstas därefter af. Mindre svåra fläckar, t. o. m. små flottfläckar, försvinna genom gnidning med en ren lapp och varmt potatismjöl, som ofta ombytes. Först kan man alltid försöka med kallt vatten (och litet tvål, om färgen ej är ömtålig), dock ej för flottfläckar.

Olga.

N:r 295. Ni har icke rättighet därtill. Önskar ni antaga er moders tillnamn, måste ni först göra anmälan därom och erhålla vederbörligt tillstånd.

Welleda.

N:r 296. Vänd er till någon antikvarisk bokhandel, exempelvis till Svante Grips antikvariat i Stockholm (57 Drottninggatan). Måhända får ni 20 a 25 kronor för boken i fråga.

N:r 297. Ni kan använda följande

Albin Lenhardtssons

Stomatol.

Den bästa för
tändernas, munnens o. hudens vård.

H. Maj:t Konungens
Hofleverantör.

adress: Bertels Musikinstrimentfabrik, 71 Regeringsgatan, Stockholm.

Welleda.

N:r 301. I Stockholm finnes bland andra en Kindergarten n:r 33 Nybrogatan, hvilken förestås af fröken Anna Eklund.

Olga.

N:r 307. Ja.

Olga.

N:r 302. Orden: »Famna lifvet som en fager saga» o. s. v. stå i »Aftonstämning» af Aug. Körling.

Frun i stugan.

N:r 303. Försök de färgtvåler, hvilka användas af konsttvätterskan fru Sophie Andersen. Eljes är nog bäst att låta färga dem.

Olga.

N:r 304. Om Jenny sänder sin adress till S. A. S. Länged, kan orden till den omnämnda sången erhållas.

S. A. S.

N:r 305. Tvätta händerna ofta med kallt vatten (afkok på salviablad bra) och doppa dem sedan ni omsorgsfullt torkat dem i hvetekli.

Olga.

— Att gnida händerna med svafvelblomma (pulveriseradt svafvel) skall vara ett lika säkert som oskadligt medel.

Welleda.

N:r 306. Det enda, som kan göras, är att borsta tänderna omsorgsfullt morgon och kväll med en ej alltför mjuk tandborste. Därvid kan ni begagna er af tandläkare Kocks »Florilina», som är ett ganska godt tandpulver. Saknas detta pulver, kan man 3 gånger i veckan vid borstningen använda fälld krita.

Welleda.

N:r 308. Ni kan icke anses vara för gammal. Önskar man en fullständig utbildning, varar kursen 2 år.

Welleda.

N:r 309. Fröken Svenssons elevskola öppnades för undervisning för 2 år tillbaka. Vänd er till vederbörande direkt, som ju är rätta personen att lämna tillförlitliga upplysningar och uppgifter.

Olga.

N:r 310. Vänd er till sällskapets sekreterare.

Olga.

N:r 311. Ni torde behöfva tydligare formulera er fråga för svars erhållande.

Olga.

N:r 312. Ja, hvad slags karameller menar ni, mån tro! Se här några recept! 850 gram kross-ocker läggas i kokande vatten, hvarvid 1 o. 1 half matsked ättika ihälles. Blandningen skall till en början koka raskt, därefter sakta, och under tiden skummas noga, så att intet skum stannar vid kanterna på pannan. Med en sked tager man af blandningen och doppar den i kallt vatten, om det då hårdnar och kännes skört, är det färdigt. Alltsammans slås då på ett flat stenfat eller en smord plåt; då det svalnat något, hänges det på en krok drages och tänjes ut, tills det blir hvitt och glänsande. När man sedan fått form af stänger, klippas dessa i bitar. Smak kan tillsättas med essencer eller fruktsafter. Kan färgas rödt med några droppar karmin.

2) Chokladkarameller: 425 gr. socker kokas med litet vatten, när det synes blåsigt, tillsättes rifven choklad — pannan lyftes af elden, hvarefter man vispar eller rör i massan, men åt sidan i pannan, tills det blir som en ej för tjock gröt. Hälles då i små pappers-lådor, där det får stelna, hvarefter man skär med en skarp knif. Skaffa er för öfrigt konditor Grafströms yrkeshandbok.

Olga.

N:r 313. Naturligtvis fordras en lång tid bortåt stor försiktighet, både med afseende å diet rörelser o. s. v. Jag vet personer, hvilka icke haft ringaste men af en dylik operation många år efteråt. Om läkare föreskrifver och tillråder operation, bör ni naturligtvis följa rådet, så vida ni ej vill utsätta er för oupphörliga recidiv, som alltid äro att anse såsom ödesdigra.

Olga.

BÄR-
SYLT-
KONSERV-
BURKAR

billigast hos

Aktiebolaget
Brising & Fagerström,
24 Regeringsgatan 24
STOCKHOLM.

N:r 314. Rådfråga läkare, eljes är nog bäst ni låter den behålla sin plats.

Olga.

— Strö litet kalk på vårtan ett par gånger dagligen, så försvinner hon efter hand.

Welleda.

N:r 315. En fru Sofie Andersen från Köpenhamn har innevarande år en andra gång besökt de flesta af Sveriges städer och lämnat undervisning i konsttvätt. Ni kan kanske få lära af någon af hennes elever. I Stockholm kan ni kanske få lära det hos Folckers, om ni hör efter.

Olga.

N:r 317. Följande böcker rekommenderas: Sebastian Kneipp: »Min vattenkur»; »Så skolen I lefva»; »Mitt testamente till friska och sjuka». L. Fleury: »Vattenläkekonsten».

Welleda.

N:r 320. De årliga kurserna äro tvänne: vårkursen, som börjar den 1 maj, och höstkursen, som börjar den 1 november. Anmälningstiden till höstkursen utgår med juli månad. Hänvänd er för upplysningars erhållande till föreståndarinnan för »Röda korsets» sjukhem, fröken Fanny v. Otter, (adress: 66, Kammakaregatan, Stockholm).

Welleda.

— Elev, som antages vid Röda korset betalar vid inträdet 200 kronor, då fri bostad, vivre och läkarevård m. m. erhålles. Efter genomgången halfårskurs kan hon antagas i Röda korsets tjänst och erhålla samma förmåner jämte lön. Se i öfrigt mitt svar å frågan n:r 108

Nya Lärarinneseminarium

börjar den 10 sept. sitt 7:e läsår. Kursen 1- eller 2-årig. Lärarinnor för högre flick- och samskolor, småskolor och hem utexamineras. Afgångsbetyg från fullständig flickskola befriar från inträdesexamen. Främmande språken valfria. Terminsafgift 100 kr. Prospekt på begäran. Anmälningar adresseras till undertecknad, Birgerjarlsg. 35, Sthlm.
ALMA DETTHOW. Träffas från d. 20 aug. dagl. kl. 12—1.

GOTLANDS SOCKERSALTADE FÅRKÖTT,
veterinärkontrolleradt, verkligt delikat, säljes i fjärdingar à 25 kr. från Aktiebolaget Visby Exportslakteri och Konservfabrik, Visby.
OBS.! Orderna expedieras i den ordning de ingå.

ELEGANTA VISITKORT
å
IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI
17 Bryggaregatan 17
STOCKHOLM.

Vackra vykort.
10 st. 40 öre, 20 st. 65 öre, 50 st. 1.25, 100 st. 2.30. Allt portofritt mot förut insänd liqvid. **Gust. Ekerot,** Lindesberg.

Björnsnäs Hushållsskola
(Nobynäs)
börjar ny kurs d. 1 september. Upplysningar af Doktorinnan Haglund, Frinnaryd.

Enfärgadt tapetpapper
i nya kvalitéer och färger samt handmålade friser i moderna mönster. Profkarta mot 10 öres porto.
Carl Stenberg, Norrköping.

KNEIPP BADEN Vattenbad m. m.
Elek. ljusb. Hetluftsb. (fr 100° C.). Sandbad.

Prenumerera
på
"IDUN"
Illustrerad tidning för kvinnan
och hemmet.

Undervisning i linnesömnad.
Kurserna börja åter den 1 sept. Hvarje kurs (pris 20 kr.) omfattar 1 mån., 2 tim. dagl., eller 1/2 månad, 4 tim. dagl. För mera försigkomna half kurs, pris 12 kr. Extra lektioner à 1,50.
KARIN EGNÉR,
Styrmansgatan 21, 2 tr. Rikst. 35 30.

Östermalms matlagn.-skola
Linégatan 18, 1 tr. Elever mottagas. Kursen 3 mån. Prospekt sändes på begäran. Middagsservering 2—5. **A. Rönne.**

LEDIGA PLATSER

LÄRARINNA,
undervisningsv., plikttrogen, önskas till enkel, stilla familj, att undervisa 3 barn, åld. 8—11 år. Svar till »Z.», Fagerås p. r., insändas allra snar. då närm. uppl. erh.

En bättre, anspråkslös flicka, med godt sätt, önskas af liten tjänstemannafamilj i landsortsstad, där vattenledning m. m. finnes, att vara sällskap, och hjälp med alla inom ett hus förefallande sysslor. Något musikalisk vore önskligt. Lön efter duglighet. Jungfru önskas undvikas. Svar med porträtt och rekommendationer till »20—30», Iduns exp., Sthlm, f. v. b.

En barnkär, snäll, ordentlig flicka, något kunnig i sömnad, får plats i läkarefamilj utanför Upsala för att sköta en 15 månaders gosse. Svar till »Doktor», Handtverkaregatan 19. Portvakten anvisar.

Föreståndarinna för en mathållning för herrar (samt för eventuelt skolkök) sökes Sökande bör vara pålitlig och ordentlig samt skicklig i enkel matlagning. Bör förstå att göra inköp och föra bok däröfver. Lön 300 kr., rum med möbler och fritt vivre. Betyg och rekommendationer (om möjligt fotografi) sändes till Styrelsen för Vulcans Skol- och Bibliotekshus, Tidaholm.

En flicka med god hälsa, hälst som genomgått 8-kl. läroverk, villig att undervisa en 11-årig flicka i vanliga skolämnen och musik, samt deltaga i husliga göromål, kan erhålla plats i höst Svar med fotografi och löneanspråk torde sändas till doktorinnan Agda Wiberg-Söderberg, Malung (Dalarne).

Värdinneplats
blifver i september samt på fördelaktiga villkor ledig för en bildad dam af god familj, om högst 35 år, hos ung handl. i aktad och oberoende samhällsställning. Sökande bör vara kompetent att förestå ett hushåll samt biträda i boden. Svar med uppgift på ålder, pretentioner och referenser samt åtföljdt af fotografi, adresseras till »Ung handl.», Iduns exp.

Vid Seffle samskola.
Lärarinneplats med undervisningsskyldighet i franska och engelska i kl. 4 och 5, samt modersmål och tyska i kl. 1 under läsåret 1902—03. Betygsafskrifter till skolans föreståndare J. E. Örtqvist.

Anspråkslös, händig flicka, med godt lynne, erhåller plats i barnlös familj som fruns hjälpreda och sällskap. Svar till »Hösten 1902», Jönköping.

En enkel, pålitlig, barnkär flicka, som förutom att hafva tillsyn med tvänne mindre flickor, är villig att deltaga i inomhus förefallande göromål, får plats instundande oktober månad. Svar med rekom. och fotogr. märkt »B. S.», Iduns exp.

Hos änkling, där äldre husmor finnes, önskas yngre dam för att spela med 10-årig gosse, och hjälpa honom med tyska läxorna. Enkel och gladlynt flicka torde gärna med fotografi svara till »Djursholm» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Drottningg. 2, Stockholm, uppgifvande referenser och löneanspråk.

Att förestå skolhushåll erhåller bildad flicka särdeles god plats. Norra Inackorderingsbyrån Mäster-Samuelsgatan 62, Sthlm.

Praktisk, ömhjärtad barnfröken,
van att undervisa nybörjare, får plats på egendom i Nerike. Lön 300 kr. Bästa rekommendationer fordras. Svar till »I. F.», p. r. Örebro.

En tyska får plats i bättre familj som hjälp i hushållet. OBS.! Duglig och arbetsam. Svar till »A. S.», Svenska Telegrambyrån, Malmö.

En flicka af god familj önskas som barnfröken för tvänne barn på 5 och 6 år, såsom tillsyn och sällskap för dem samt villig att deltaga i förefallande sömnad. Platsen är att tillträda till hösten. Svar med fotografi och löneanspråk till »A. H.», Oxelösund, p. r.

Äldre fruntimmer önskar en ung flicka att biträda med lättare hemsysslor och omgifva den gamla. Fallenhet för sjukvård önsklig. Personligt sammanträffande nödvändigt. Vidare upplysningar pr tel. Storkyrkan 9, Sthlm.

Plats finnes den 15 okt. för en frisk, duglig och barnkär flicka ej under 20 år, och utan pretentioner på nöjen, som genomgått fullständigt elementarläroverk, att undervisa 2:ne flickor och en gosse på 12, 13 och 7 år i vanliga skolämnen samt musik. Svar med referenser, fotografi samt uppgift å lönepretentioner till »S. S. B.», Iduns exp. f. v. b.

Bildad, musikalisk, hushållskun. flicka erh. angenäm plats i familj nära Stockholm g. Stockholms Nya Förmedlingsbyrå Kammakaregat. 48.

För Lärarinnor, som önska platser finnas goda sådana anmälda, äfven för hushållskun. flickor å Nya Inackorderingsbyrån, Brunkebergsgat. 3 B, Sthlm Etab. 1887.

Snäll, barnkär flicka,
önskas **genast** eller **1 inst. sept.** att biträda med skötandet af ett friskt ett-års barn, mot fritt vivre och tillfälle att lära hushåll i enkel tjänstemannafamilj. Svar till »L.», Malmslätt, p. r.

Yngre Hushållerska, skicklig i matlagning och konservering, kompetent att sköta stort landthushåll erhåller förmånlig plats i höst vid Fogelvik, per Valdemarsvik.

Mot fritt vivre önskas i mindre ingeniörsfamilj i Norrland en ung, glad, anspråkslös flicka, villig att deltaga i alla inomhus förefallande göromål. Godt hem och godt bemötande. Tilltr. inst. 1 nov. Svar till »G. S.», Iduns exp.

Plats finnes fr. 1:a september för en pålitlig, i matlagning kunnig jungfru, för att sköta ett skolhem i stad, samt för en duglig, ordentlig husa, till 24 oktober på en herrgård. Svar till »A. L.», Vahlsta, Åsby station.

Undervisningsvan
skicklig lärarinna önskas för två barn om 10 à 12 år. Svar till »Tjänsteman», **Gullberg.**

I vacker trakt af Bärgslagen finnes nu instundande 1 nov. plats för ung, anspråkslös flicka, som genomgått 8-klass. läroverk och är kompetent att undervisa 10-årig flicka i vanliga skolämnen och musik.
Den sökande bör dessutom vara villig deltaga i sömnad och lättare hushållsgöromål. Vidare genom bref till »Anspråkslös» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Som hjälp åt husmoder önskas till den 1 november enkel, anspråkslös och barnkär flicka från godt hem, kunnig i enkel matlagning samt i alla inom ett hushåll förekommande göromål. Svar åtföljdt af fotografi och pretentioner till »A. M.», Örebro p. r.

Hushållerska.
På egendom nära Göteborg finnes plats ledig inst. oktober för en väl erfaren och skicklig hushållerska, som kan åtaga sig såväl enklare och finare matlagning som äfven syltning, inläggning, bakning m. m. och är ordentlig, sparsam och plikttrogen. Goda rekommendationer från förut innehafda platser erfordras. Svar till »I. G.», Jonsered.

Skicklig Hushållerska.
På egendom i Sörmland önskas en skicklig hushållerska. Vintern tillbringas i Stockholm. Lönen 500 kr. Svar till »S. B.», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Guvernant för en 11-årig flicka sökes. Hon bör äfven vara kunnig i sömnad och andra inom hus förefallande göromål. Svar åtföljdt af fotografi, jämte betyg och uppgift om ålder samt lönepretentioner torde insändas till Fru **G Kolthoff, Hammarby, Jerle.**

En fröken eller ung änka önskas, som är kunnig i allt, som hörer till ett större hushålls skötande på landet, väfnad inberäknadt. Svar »Postrestante», Kärrgrufvan.

Uti tjänstemannafamilj erhåller bildad flicka aflönad plats att gå frun tillhanda. Upplysningar och fotografi under märke »22, 27 år». Sydsv. Annonsbyrån, Malmö.

Lärarinna eller lärare
skicklig och undervisningsvan att läsa in en gosse om 10 år till III klass önskas. Betyg och lönevilkor insändas. Adress kammarherre C. C:son Västfelt, Kölingsholm pr. Kylingared.

På landtegendom i mellersta Sverige önskas till hösten en undervisningsvan, ej för ung lärarinna att undervisa en 16 års flicka i svenska ämnen, tyska, engelska och musik. Svar med fotografi, betygsafskrifter samt uppgift å löneanspråk till »16 år», Horn, p. r.

PLATSSÖKANDE.

Ordentlig, anspråkslös, bildad flicka, kunnig i matlagning, bakning, sömnad, handarb. m. m., söker plats. Svar »Villig hjälpreda», Iduns exp. f. v. b.

(Utdrag.)

UNDERTECKNAD har sedan maj 1901 i praktiken användt 3 från Henrikssons Tekniska Fabrik i Örebro utgångna dietetiska preparater, benämnda Dynamol, Stefanos samt Kraft- och Närsaltchokolad. Det förra, Dynamol, afsedt för barn under 9 månader, visade sig särdeles välgörande vid oordningar i matsmältningsverktygen. Såväl vid förstoppning, så vanlig hos barn, som af en eller annan anledning icke äro i tillfälle att få den naturligaste födan, modersmjölken, som äfven vid de, mest sommartid uppträdande diareerna, visade sig Dynamol fort återställa tarmens normala verksamhet och gifva vackra, jämna och lagom ofta återkommande afföringar.

Skellefteå den 10 januari 1902.

H. Wilh Sjögren, Praktiserande läkare.

Fortsättning följer i nästa n:r.

Dynamol till salu å alla apotek.

i n:r 22 af Idun för innevarande år, som utförligt redogör för villkoren. Närmare får ni veta genom prospekter, som tillhandahållas af föreståndersk an för nämnda sjukhem.

Olga.

TIDSFÖRDRIF

LOGOGRYF.

Säg, känner du sagans förtrollande slott,
Som fordom i södern har skimrat och strålat
Dess fägring en skald i sin diktning har målat,
Dess minnen och sagor han skildra förmått,
Med byggnad, statyer, som mästarne prisa.
De skänkt af sitt snille i fullaste mått
En konstart, som alla tider förstått.

Af bokstäfver åtta vårt ord lär bestå.
Låt se nu hvad smäord man däraf kan få!

Pro primo vi finna två trädslag däri.
Hvad kallar man morgonstund i poesi?
En motsats till dåligt, hur nämna vi ordet?
Ett djur vi som stek få serverad på bordet.
När rågen är tröskad, hvad lämnar han kvar?
Det största af nöjen, som ungdomen har?
Hur kännes väl hoftrappan först att bestiga?
Ett kraftprof att känna, och dock kunna tiga.
Två kroppsdelar sedan, som människan äger.
En insekt, rätt farlig, fast litet han väger.
Ett tillstånd i sömnen, som svärt är att känna.
Parfym ifrån Indien — vällukt att brinna.
Hvad gjorde vår fältvakt när fienden kom?
Hvad kan man i kvarnen, hvars vingar sno om?
Hur kallas den gård, där söt mjölk separeras?
Hvari vill man se sina taflor placeras?
Nu kan jag nog ej mera småord beskrifva,
Sök nu blott att riktiga lösningar gifva!

RA.

ORDGÅTA.

Af följande bokstäfver och stafvelser bildas nio ord:

ab, ar, ce, der, dd, e, gk, k, ka, kar, nap, o, o, opp, p, r, ro, ru, se, ska, sin, t, tap, äg. Orden äro: 1) del af en servis, 2) båtförare, 3) finnes i tunnan, 4) skarpt i smaken, 5) kärl, 6) mansnamn, 7) träd, 8) hundnamn, 9) likör.

Äro orden rätt funna, så bilda deras begynnelse- och slutbokstäfver benämningen på tvänne rotfrukter.

OLGA.

IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI
rekommenderar sin
LITOGRAFISKA ANSTALT
CHROMOPLANSCHER
AKVARELLTRYCK
SKYLTAR, PORTRÄTT
KARTOR och VETENSKAPLIGA ARBETEN
BREFKORT I FÄRGTRYCK
samt alla slags VÄRDEPAPPER och AFFÄRSTRYCK
FÖRSTKLASSIGT

ARITMOREM.

7, 6, 4, 3, 2 = fluidum,
5, 6, 2, 7 = tygsort,
2, 3, 5, 6, 1 = stad,
1, 2, 6, 7 = finnes i köket,
3, 2, 6, 7 = oxe,
5, 6, 2, 3 = fågel,
1, 2, 6, 4, 3 = på kyrktornet,
2, 3, 1, 7 = dokument,
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 = köksväxt.

RUT.

BOKSTAFSFÖRÄNDRINGSGÅTOR.

1.

Med *b* ett mansnamn, med *d* en viss klass människor, med *x* ett mansnamn.

2.

Med *d* en dryck, med *l* ett näringsämne.

3.

Med *r* en stad, med *n* hvad som brukar finnas i allmänna parker.

4.

Med *i* ett djur, med *o* ett förstörelseverktyg.

5.

Med *k* en högtid, med *e* ett tiggareemblem.

MAX.

FYLLNADSGÅTA.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
×								×								×
	×						×		×						×	
		×				×				×				×		
			×		×						×		×			
				×								×				

De bokstäfver, som inträffa i de markerade rutorna, skola, när gåtan är rätt löst, bilda namnet på en af ungdom mycket läst bok. Orden skola läsas uppifrån och ned.

1) mansnamn, 2) slagfält, 3) kvinnonamn, 4) hvad en man bör vara, 5) kvinnonamn, 6) hvad man värderar på vintern, 7) stad i Frankrike, 8) matnyttigt, 9) värmande, 10) förekommer i Iduns gåtafdelning, 11) rymdmått, 12) god dryck, 13) har elefanten, 14) stad i Schweiz, 15) däraf göres möbler, 16) hvad ni kommer att göra öfver denna gåta, 17) gör allt lefvande.

Man får använda följande stafvelser och bokstäfver:

da, se, es, st, ma, vä, to, is, ka, re, li, ju, be, ba, al, un, an, vid, d, ter, a, an, r, k, i, e, r, me, ur, s, ter, min, bu, ter, s, öl, l, ta, r, sel, rot, dra, das, r.

»MADAME».

HJULGÅTA.

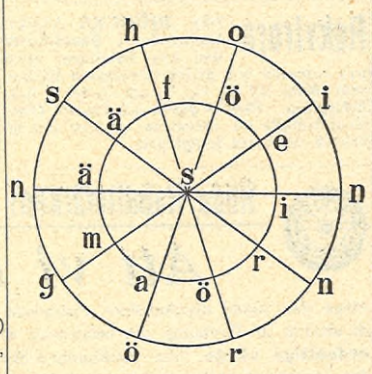

Bokstäfverna omflyttas så, att de som infalla i hjulringen bilda namnet på ett djur och de som infalla i ekrarne och den i midten infallande, alla dessa senare lästa utifrån till midten, bilda: 1) gammal vikt, 2) djur, 3) frukt, 4) ett ord som ofta inflyter i ämbetsbetyg, 5) hvad lillan var, 6) tyskt verb i tredje person, 7) fångstmedel, 8) hvad linjalen bör vara, 9) hur fästmannens afsked var, 10) känsla af illvilja.

E. O N.

FYRTORNETS KONSERVER
GULDMEDALJ I GEFLE 1901
GRÖNSAKER: Sockerärtskidor, Spenat, Ärter, Haricots verts m. m.
FISKKONSERVER: Fiskbullar, Inkokt makrill, Inkokt ål, Fiskpudding m. m.
KÖTTKONSERVER, VILLEBRÅD, FÅGEL & SOPPOR
REKOMMENDERAS!
Fullständig priskurant hos Her Delikatesshandlande i Stockholm, Göteborg & landsorten.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 33.

CHARADEN: Po-lis.

LÄNKGÅTAN: Örebro: ö-ör öre-Ebro-bro-ro.

GEOGRAFISKA GÅTAN: Eleonora Duse —Esaias Tegnér: 1) Ebe, 2) Lemnos, 3) Elba, 4) Obi, 5) Nevada, 6) Olympos, 7) Rochfort, 8) Adige, 9) Danzig, 10) Unden, 11) Saône 12) Eider.

FYRKANTEN: 1) Leka, 2) Ebal, 3) karm, 4) Alma.

DIAMANTGÅTAN: 1) P, 2) rem, 3) rigel, 4) Pegasus, 5) mesar, 6) lur, 7) s.

BOKSTAFSGÅTAN: Kammarrädinna, Danmark, dank.

BREFLÅDA

EXPEDITIONENS BREFLÅDA:

»*20 år*», Hudiksvall, torde ins. 60 öre.
»*Godt humör*», Backe 2 kr. pr gång.
»*Sörmländska*». Vingåker 2 20 pr gång.
»*E. L.*», Vingåker. 1 80 pr gång
Ordentlig», Sjöbo, insand ytterligare 90 öre.
»*M.*», Kil, torde ins. 2.10.

Värdinna.

Bildad änkefru, 38 år gammal, kompetent att med ordningssinne och sparsamhet förestå ett hushåll, önskar plats som värdinna i aktadt hem. Fina rekommendationer. Ben. svar märkt »Godt och gladt lynne», Iduns exp.

En ung flicka, som genomgått småskolesem. och sex klasser i elementarskola, önskar plats som lärarinna i familj. Har förut innehaft liknande plats. Betyg och ref. på begäran. Kunnig i musik och handarbeten. Svar till »B. 20», p. r. Örebro.

Undervisningsv., skicklig lärarinna, önskar plats att läsa med mindre barn i vanl. skolämnen, språk och musik. Goda rek. Små pret Svar till »A. Ö.», Iduns exp.

Äldre bildad dam, med gladt lynne, önskar mot fritt vivre komma i bildad familj som sällskap åt äldre dam, eller för att tala och undervisa i engelska språket ett par timmar om dagen. Svar till »W. U.», Iduns exp.

Lärarinna.

Ung flicka (21 år, prästdotter), som genomgått **två-årigt** småskolesem., önskar plats i familj för att undervisa mindre barn. Svar med snaraste till »M. K.», adress (och ref.): D:r G. Bergendal, Göteborg.

Plats såsom värdinna el. husmoders hjälp önskas till hösten af frisk och hurtig flicka, som genomgått hushållsskola samt är kunnig i sömnad och finare handarb. Äger vana vid sjukvård samt är villig meddela massage och friskgymnastik. Något kunnig i lefvande språk. Svar under adress »S. A.», Veda p r.

En ung norrländsk flicka, önskar plats i finare familj att gå frun tillhanda. Är villig deltaga i inomhus förefallande göromål. Inga löneanspråk för första tiden. Fri resa önskas. Svar till »Greta», Österåsen p. r.

Ung, anspråkslös flicka, van vid husliga göromål och sömnad, önskar plats i familj för att gå frun tillhanda. Svar till »Siri», Loverslund p. r

En bildad, medelålders flicka, önskar plats som hjälp och sällskap hos familj eller ensam person. Goda betyg och referenser kunna företes. Svar till »S—g», Iduns exp., Stockholm.

Anspråkslös flicka, frisk och glad, önskar 1 okt. plats i vänligt hem som husmoders bitr. och hjälp vid alla förek. husliga sysslor. Svar till »23 år» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå Stockholm.

Ordningsvan, fullt hushållskun, sparsam, bildad, plikttrogen flicka söker plats Svar »Ej rädd för arbete» under adress S. Gumælii Annonsbyrå Sthlm.

En ung engelska önskar plats i en svensk familj för att undervisa i sitt modersmål, helst i Stockholm. Adr. Miss Jackson, Örsnäs. Stora Hultrum.

Ung flicka söker lärarinneplats i familj. Har genomgått elementarläroverk och ett år vistats i pension i Tyskland. Rek. finnas. Sv. till »1902», Wislanda p. r.

Ung flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk, önskar plats till hösten i treflig familj att undervisa i vanliga skolämnen, språk, musik och handarbete. Svar torde godhetsfullt sändas »E—a», Malmö p r.

En 30-årig bildad flicka

söker plats att förestå ett litet hushåll hos änkling eller ungherre. Bästa rek. Svar till »Anspråkslös», Nybro p. r.

23-årig flicka som med högsta betyg genomgått Hulda Lundins handarbetsskola samt fullständig kurs i konstväfnad och sömnad, önskar plats som lärarinna i skola eller familj. Svar till »M. K.», p. r. Karlskrona.

Undervisningsvan, musikalisk, tysktalande lärarinna, skicklig i handarb. och varmt intresserad af underv. önsk. plats. Svar »Hurtig», Iduns exp.

En bättre, anspråkslös flicka, önskar plats i familj, hälst på landet, för att deltaga i hvarjehanda husliga göromål. Är villig undervisa i vanliga skolämnen, litet musik och språk, samt biträda med skrifgöromål. På lön fästes mindre afseende, än vid ett godt och vänligt bemötande. Svar emotses tacksamt till »Sjukgymnast och Massös», Iduns exp.

På kontor eller kassörskeplats önskas af en bildad flicka. På lön fästes ej afseende. Svar till »God gärning», Iduns exp.

Ung, bildad tyska,

för närvarande i Finland, musikalisk och skicklig i handarbete söker plats i Sverige hos finare familj såsom hjälp och sällskap. Tillträde hälst i början af september. Svar emotses tacksamt under adress: Herr Tornblad, Lappvik, Skogby, Finland.

Gymnast önskar till hösten plats i familj. Är kunnig i hushållsgöromål och kan, om så önskas däri deltaga. Svar emotses tacksamt till »24 år», p. r. Oskarshamn.

Lärarinna, undervisningsvan i skolämnen, språk, musik, handarbete söker plats. Svar »Plikttrogen», under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm

Undervisningsvan flicka, som med goda betyg genomgått sjuklassigt läroverk, önskar plats som guvernant. Är äfven villig att, om så medhinnes, beroende på elevantalet, vara husmodern behjälplig. Svar till »Blekingska» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

En bättre, anspråkslös, barnkär flicka önskar plats till hösten i god vänlig familj. Sök. är van vid alla inom ett hem förekommande sysslor, enkl. matl., sömnad handarb. m. m. Svar till »Familjemedlem» Annerstad p. r., f. v. b.

En ung flicka önskar plats som sällskap och hjälp åt äldre dam eller i ett verkligt fint och trefligt hem, helst i mellersta eller Södra Sverige. Svar motses af »Vivan», Iduns exp.

En ung, bildad flicka, som skr. fort och väl och har kontorsvana, önskar plats. Svar till »Fort och väl», Parfymaffären, 55 Odengatan, Sthlm.

En bildad, musikalisk flicka, önskar som sällskap sprida glädje och trefnad i ett hem. Svar till »Musikalisk», Parfymaffären, 55 Odengatan, Sthlm.

Två bättre flickor, 18 och 20 år, önska platser att vara husmodern behjälpliga i inomhus förefallande göromål, den äldre äfven villig att deltaga i skrifgöromål. Svar till »18 eller 20 år», Västerås p r.

Bildad engelska,

29 år, af god familj och fullkomligt kunnig i tyska språket, söker anställning som privatsekreterare, sällskapsdam eller guvernant. Svar till »God uppfostran», Iduns exp.

Undervisningsvan lärarinna, som bereder både gossar och flickor för inträde i elementarskola, önskar slå sig ned i trakt, där 8 à 10 elever kunna påräknas. Svar till »Nitisk» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

A Young English lady desires reengagement as governess in a family. Seven years experience with children. Highest references, 2¼ years in present situation. Adress: L. Jones Care of Count von Rosen, 48 Östermalmsgatan, Stockholm.

Ung flicka af god familj, hvilken genomgått 8-klassigt elementarläroverk, önskar till hösten plats i god familj att undervisa minderåriga barn i vanliga skolämnen. Svar till »A. 1902», Hallstahammar p. r.

Husmödrar!

Ung flicka som genomgått fackskolan för huslig ekonomi i Upsala önskar i höst plats i god familj. Svar till »E. M.», Allm. Tidn.-kontoret, Gefle.

En bildad flicka söker plats i god familj som sällskap eller ock som lärarinna att undervisa i vanliga skolämnen. Genomgått 8-klassigt läroverk och Handarbetets Vänners sykurs, resvan, vistats längre tid i England, musikalisk. Svar till »23», Nordiska Annonsbyrån Göteborg.

Värdinneplats

önskas i aktadt hem af 20-årig bildad dam. Goda ref. Svar till »Musik», Vimmerby p. r.

Bildad, musikalisk flicka af god familj, ö skar plats. Svar emotses snarast till »Elisabeth» Söderhamn.

Ung, bildad flicka, önskar inack. hos fin fam. i liflig trakt, där ungd. finnes, för att lära fina handarb. samt allt hvad till ett landthush. hör. Svar till »17 år», Tofverum p. r.

1 eller 2 flickor få god inack. på landet att lära hushåll, konstväfn. m. m. Godt hem, naturskön trakt. treflig bostad. Närmare genom korrespondens »L.», Ljungskile p. r.

Inackordering.

Uti ett stilla, godt, barnlöst hem, beläget vid foten af det naturskönа Kinnekulle och alldeles invid järnvägsstation, finnes tillfälle till inackordering för år, eller längre tid om så önskas, för en eller två äldre damer eller herrar. Priset moderat. Vidare upplysningar meddelas om svar lämnas till »A. G.», Iduns exp.

Unga flickor finna för vetensk. utbildn. ett vänligt hem i fröken Stuhr's pensionat, Hannover, Meterstr. 41. Fransyska och engelska. Utm. rekom. Prospekt gen. föreståndi. och herr J. A. Lundmark, Söderhamn.

Folkskollärarinna å landet

mottager till uppfostran 1—2 flickor, 7—11 år. Reflekt. hänvände sig till »Omsorgsfull vård», Länstidn. kontor, Nyköping.

För en 15-årig föräldralös flicka, önskas inackordering i Stockholm i fint och bildadt hem, hälst i mindre familj och där inga inackorderingar förut finnas. Svar med utsatt pris m. m till »Kapten E.» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Drottninggatan 2.

Godt hem och hjälp med läxorna

erbjudes några skolgossar i ung präst- och lärarefamilj i mellersta Sverige. Välrenomeradt 5-kl. läroverk. Svar till »Godt hem G. Å.» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Inackordering finnes för unga flickor. Pris: ensamt rum 80 kr., delad 65. Centralt läge. Svar »Norrländska» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå.

Skolkamrat.

En 11 à 12 års gosse, frisk, välartad och af god familj, sökes som inackordering å egendom i Småland, att tillsammans med egen jämnårig son läsa för skicklig lärarinna till inträde höstterminen 1903 i elementarskolans 4:de klass Svar märkt »Skolgosse» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Paris. Komfortabel familjepension hos en fransk fru. M:me Barré, 70 rue d'Assas. Svenska referenser.

INBROTTSFÖRSÄKRA i OLYCKSFALL-FÖRSÄKRINGS-AKTIEBOLAGET SKANDINAVIEN

STOCKHOLM. — Stiftadt 1886

Årsinackordering.

För äldre eller yngre herre eller dam i angenämt enkelt hem nära Stockholm. Bästa ref. Vidare genom **Stockholms Uthyrningsbyrå**, Kungsträdgårdsgatan 12, Stockholm.

INACKORDERING i godt bild. hem hos änkefru med döttr. (lärarinnor) erbj. till hösten en eller två unga flick., som för studier skola vistas i Stockholm. Deladt rum. Svar till »A. X. 2», Iduns exp.

EN UNG FLICKA, som vill deltaga i hushållet, önskar inackordering i fin familj. Svar med upplysningar, före den 24 aug. till »E. H.», Köping p. r.

God inackordering

för en eller två skolflickor, kan erhållas hos doktorinnan Marie Louise Tengstrand, Stockholm, Kaptensg. 7, 1 tr.

God kamrat åt 11-årig gosse önskas till inackordering i högländ prästgård. Platsen synnerligen lämplig för klena barn, hvilka där bruka få sin hälsa. Undervisning, vård och tillsyn som eget barn. Svar till »Prästmor», Iduns exp.

En gladlynt 19-årig flicka, som förut deltagit i sysslorna i hemmet, önskar komma till herrgård eller bruk (hälst där ungdom finnes) för att grundligt lära sig hushållet. Är villig betala 25 kr. pr månad. Svar till »Postfack 5», Ryd.

Inackorderingar mottagas så väl sommar som vinter i hem vid Saltsjön nära Stockholm. Högt o. vackert läge i barrskog samt goda kommunikat. fl. gngr dagl. Närmare underrättelser pr Riksk. Saltsjö-Dufnäs 9.

PARIS. Famille française reçoit quelques pensionnaires desirant apprendre le français. Références: M:me Ancker, née Uggla, 75 Sibyllegatan, Stockholm, M:lle Ljungqvist, Munksjö, Jönköping.

M:me LEHMAN, 7 rue Scheffer.

STOCKHOLM.

Inackordering för unga bildade flickor med praktisk undervisning i franska och engelska språken, äfven i matlagning om så önskas. Adr.: Fru Carl Hüttling (née Gaudard), 8 Carlaplan.

Pellerin's Margarin

är bäst!

Svarta Sidentyger

direkt från fabriken franko och tullfritt till hemmet.

Rekvirera profver.

från 50 öre pr meter, äfvenså siden af alla slag, i hvitt och kulört, till brud-, sällskaps- & promenadtoaletter i största urval försändes från Zürichs äldsta sidenhus.

E. Spinner & C:ie, Zürich

(förr J. Zürrer's sidentabrik, grundl. 1825).

SPARA ÖGONEN!

Använd därför alltid

Barnängens Skrif- & Copiebläck

med dess milda, behagliga och för ögonen **alldeles oskadliga** färg!

OBS.! Juryns 1:sta Guldmedalj i Lübeck 1895.

Guldmedalj i Bruxelles 1897.

Det enda bläck, som erhöll

Guldmedalj i Stockholm 1897.

Guldmedalj på Världsutställningen i Paris 1900.

OBS. Det enda icke franska bläck, som erhöll så högt pris.

Allm. telefon: 8 68, 47 35, 47 36.

Rikstelefon: 1 79. 66 10.

Olaus Olssons Kolimport-Aktiebolag

etableradt i Stockholm 1880.

1:a Anthracit.

Hushållskol. Cokes. Briketter.

Bankaktiebolaget

Stockholm—Öfre Norrland,

6 Drottninggatan 6.

Hushållsräkning 4 %.

Kassafack till 15, 20, 25 kronor.

Göteborgs Enskilda Bank

Brunkebergstorg 12.

Sparkasseränta 4 proc.

Sparkasseräkning

4 proc. ränta.

Nordiska Kreditbanken

1 Drottninggatan 1

Mynttorget 4 Drottninggatan 102

Hornsgatan 52.

Rekvirera från **BJÖRCKS** Antikv. Bokhandel i **Stockholm** den nya katalogen öfver nya romaner och andra intressanta böcker, som säljas till 1/2, 1/3, 1/4 och 1/5-del af boklådsprisen. Sändes gratis och franco. Obs.! Godt tillfälle att förvärfva ett litet fint bibliotek till extra billigt pris!

STOCKHOLMS INTECKNINGS-GARANTI-AKTIEBOLAGS

BRAND- och DYRKFRIA

FÖRVARINGSHVALF

(öppna alla söckendagar kl. 1/2 10—4)

innehållande c:a 1,650 st. skåpfack. Årlig hyra för fack, beroende af storleken, ifrån **15** kronor. **Testamenten, gåfvobref** och dylika handlingar emottagas till förvaring; äfvenledes emottagas värdepapper **i öppet förvar.**

Pallas Hotell

37 Klarabergsgatan 37

Rikstel. 44 83. Allm. Tel. 60 41.

Rekommenderar 30 väl möblerade rum elektrisk belysning och nutidens alla bekvämligheter. Betjening möter vid alla tåg.

Knut Fagerström

Använd vid

Laekning af buteljer

Monténs Vaxlack

Finnes hos hrr specerihandlande.

Göteborgs Handelsskola,

Göteborgs och Västra Sveriges förnämsta och mest anlitade Handelsläroverk, (grundad 1880),

Erik Dahlbergsgat. 2, Göteborg.

Höstterminen börjar den 5 september 1902.

Vid läroanstalten emottagas såväl kvinnliga som manliga elever af hvarje samhällsställning och utan afseende på ålder eller förkunskaper.

Grundlig och fullständig undervisning i dubbla italienska bokhålleriet, handelsräkning, skönskrifning, rundskrift, stenografi, maskinskrifning, svenska, tyska, franska och engelska språken.

Ämnena äro valfria.

Skolan är äfven behjälplig, att så vidt möjligt är, anskaffa platser åt sina elever.

Nya hufvudkurser börja den 18 sept. den 3 och 17 okt. och den 1 nov.

Bref besvaras med omgående och prospekt kostnadsfritt på begäran.

Göteborg i augusti 1902.

KARL O. LINDEBERG,
skolans föreståndare.

Tidaholms Fantasimöbler,

rikhalt. urval i fornnord. stil. Fullst. rumsmöblemang utföras i alla olika variationer efter order. **Mod. mönster.**

Begär prisuppgifter från

Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm

(Försäljningsmag. Beridarebansg. 27, Sthlm.)

BILLIGAST I SVERIGE.

Vy- och genrekort från 2 kr. pr 100 st. Profsändningar om 25 st. utsökt fina vy- och genrekort samt mina priskuranter med omkring 800 ill., erhållas mot insändande af 60 öre i sparmärken.

Passa tillfället.

O. W. WALLSTRÖM, Lucksta.

Capsuloids
Capsuloids
Capsuloids

den angenämaste form af hastigt blodbildande järnmedicin (omsorgsfullt preparerade af friskt oxblod) och i förhållande till resultatet också den allra billigaste formen.

Till Capsuloid Company. Den 2 maj 1902.

För omkring ett år sedan var jag mycket blek, kände mig alltid trött och led rätt mycket af hufvudvärk, då jag var stadd i hastig tillväxt. Jag tog då in 5 askar Capsuloids och är nu rödblommig och befinner mig i alla afseenden utmärkt väl.

Astrid Olsen,
41, St. Kongensgade, Köpenhamn.

Capsuloids erhållas å alla apotek à kr 2,50 pr ask. Enda fabrik Capsuloid Company, 31 Snow Hill, London

Röda Rabattmärken! Röda Rabattmärken!

Att vi lyckats

vinna den ärade allmänhetens förtroende för vårt svenska företag därom vittna bäst de uttryck af förvåning och belåtenhet, som dagligen fällas om **våra varors utomordentliga värde.** Vår utställning i Stockholm och våra filialer i landsorten ha redan besökts af mellan 60,000 och 70,000 personer.

Praktiska Husmödrar ha ock insett våra **Röda Rabattmärkers öfverlägsna värde,** hvilket framgår bland annat däraf, att redan nu omkring **2,000,000 märken** äro utlämnade.

En mångfald nya varor ha inkommit, däribland Svenska handväfda hellinne **Borddukar, Servietter** och **Handdukar,** Svenska **Trådgardiner, Yllegardiner, Sängtäcken, Ylle-** och **Plyschdukar, Korkmattor, Möbler** m. m. m. m.

Besök ofta vår utställning och Ni skall finna sanningen af ofvanstående.

SVENSKA RABATTMÄRKES A. B.

74 Drottninggatan 74.

Röda Rabattmärken! Röda Rabattmärken!

fås — till hushållsbruk — äfven i 5 kg. originalpåsar med bruksanvisning.

Lektyr.

Ett antal äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjuda för dem som förut ej äga desamma, en billig, om växlande och lärorik lektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm,* erhålles inom Sverige *portofritt:*

Idun 1892	2: 25
Idun 1893 (n:r 1 felas)	2: 25
Idun 1895 (julnumret oberäknadt)	2: 50
Idun 1896 (d:o d:o)	2: 50
Idun 1897 (d:o d:o)	3: —
Idun 1898 (med julnumret)	3: —
Idun 1899 (n:r 92 och julnumret slut)	3: —
Idun 1901 (med julnumret)	4: 50
Iduns julnummer 1894	0: 20
Iduns julnummer 1898	0: 50
Barngarderoben 1901 (12 n:r)	1: 75
Kamraten 1894 (n:r 19 felas)	1: 25
Kamraten 1897 (» 18 »)	1: 25
Kamraten 1901	2: —

Exp. af Idun.

Koncentrerad AUSEOLIN

från

Malmö Kemiska Laboratorium.

Ett ofelbart och oskadligt medel för att hindra blondt hår att mörkna samt för att göra redan mörknadt hår ånyo blondt, eller för att **förvandla rödt och brunt hår till präktigt guldblondt.**

Sändes i flaskor om 1/2 liter mot efterkraf eller insändande af **2 kronor.** Bruksanvisning medföljer.

Banyuls Trilles.

Ett aptitgifvande, magstärkande vin, afsedt för konvalescenter och svaga personer i allmänhet. Rekommenderadt af många hrr läkare.

Pris pr butelj kr. 3,50 hos

HÖGSTEDT & C:o,

Stockholm, **32 Regeringsgatan.**

Inga gråa hår.

— Donalds Håråterställare. —

Ej att förblanda med hårfärg, skadar icke hyn och kan brukas dagligen, stärker hårrötterna, återgifver åt håret sin naturliga färg, gifver håret vacker glans. Finnes i **Kortvaruaffären Vestra Storgatan 10, Jönköping.**

Lämpligt versamhetsfält för unga flickor!

Till inst. arbetsår antagas några lärarinneelever i Kindergarten, Kommendörsgatan 25, Stockholm. Ansökningar åtföljda af skol- och läkarebetyg sändas till Föreståndarinnan. Betyg erhålles.

För Husmödrar

Bäst, elegantast, modernast

är

Iduns Modetidning.

Prenumerera genast

i närmaste postkontor eller bokhandel för 2:dra kvartalet om Ni vill erhålla vårt lands innehållsrikaste modetidning

Prenumerationspriset är för kvartal å planschupplagan **endast kr. 1.50,** å den andra upplagan **endast 1 krona.**

För Sömmerskor

För Sömmerskor

För Husmödrar

Bästa Syltsocker.

Tanto Bitkross

(Hushålls-Socker)

finnes till salu hos de flesta Herrar Specerihandlande i Stockholm och Landsorten.

Guldmedalj i Gefle 1901

för

utmärkt grafisk konst

(illustrationstryck, litografi och kemigrafiska reproduktioner)

tillerkändes

IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI